

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV. V Ljubljani, 1. oktobra 1942-XX. Štev. 36 (672)

Dosti je učenih, a malo
izkušenih.
Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izšla ob četrtkih. Uredništvo in
uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-32.
— Račun poštne branilnice v Ljubljani
št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo,
nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkih.

NAROČNINA

3/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstem delu: enostolpna petlinjska vrsta
ali njen prostor (višina 30 mm in širina
55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire.
V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. —
Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi:
— beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod
še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

Danes:
LJUBEZENSKI ROMAN
HJELGIN DOM
(Gl. str. 5)

Topniški boji v Egiptu

Letalski napad na Gibraltar. — 15 angleških letal sestreljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil svoje 849. vojno poročilo:

Zmerno topniško delovanje na egiptovskem bojišču.

Nemški lovci so v bojih zbili dve angleški letali, eno nad Afriko, drugo pa nad Kreto.

Sovražni napad na Bengazi je povzročil nekaj škode in nekaj žrtev.

Skupine naših strmoglavcev so napadle z razdiralnimi in zažigalnimi bombami letališče v Halfariju. Eno naše letalo se ni vrnilo z dnevnih poletov.

Področje vojnih nastopov, 23. sept.: Zadnjo noč so italijanski bombniki in strmoglavci napadli s težkimi bombami letališče Hallar na otoku Malta. Protiletalska obramba je bila slaba. Italijanska letala so bombardirala svoje cilje in se brez izgub vrnila v oporišča.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 24. septembra naslednje 850. vojno poročilo:

Na egiptovskem bojišču delovanje topništva in izvidniških oddelkov. V Sredozemlju je pri poskušnem napadu sovražnih torpednih letal na naš konvoi, ki je neposredovan nadaljeval plovo, protiletalski ogenj spremljalnih ladij zadela dve letali, ki sta treščila v morje.

Nemški lovci so sestrelili dve letali tipa »Spitfire«, eno nad Malto in drugo nad Kreto.

Sovražna letala so včeraj obstreljevala s strojnimi mesti Trapani in otok Comolano, pri čemer so povzročila smrt ene osebe in 9 oseb ranila, nekaj bomb so letala vrzla na cesto med Gelo in Licato.

V zraku nad luko Empedocle so protiletalske baterije sestrelile britansko letalo, ki se je zrušilo v plamenih.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil svoje 851. vojno poročilo:

V Egiptu topniško streljanje in ogledniško delovanje letalskih oddelkov.

To noč so naši bombniki na velike razdalje napadli oporišče v Gibraltar-

ju. Na ciljih so nastali požari. Vsa letala so se vrnila v oporišče.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 26. septembra naslednje 852. vojno poročilo:

V severnem odseku egiptovske fronte živahno delovanje topništva z obeh strani. Sovražne izvidnice, ki so se skušale približati našim postojankam, smo pregnali.

V letalskem boju nad Malto so nemški lovci sestrelili 2 letali tipa Spitfire.

Drzno bombardiranje gibraltarskega oporišča, o katerem govori včerajšnje poročilo, so izvršila letala z velikim akcijskim radijem iz eskadre »Bruno Mussolini«.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 27. septembra naslednje 853. vojno poročilo:

Na egiptovski fronti je naše topništvo uspešno odgovarjalo na obstreljevanje sovražnega topništva.

Zivahna letalska delavnost ves dan. Nemški letalski oddelki so z uspehom napadli zelenico Kufro, pri čemer so na tleh uničili nekaj letal.

Sovražna letalstva je izžubilo v borbah 8 letal. Nadaljnje letalo je sestrelila trdnjavska obramba v Tobruku.

V okolici Crotone je naše protiletalsko topništvo zadelo angleškega izvidnika, ki se je zrušil v morje.

Eno letalo se ni vrnilo na svoje oporišče z akcij zadnjih dveh dni.

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 28. septembra naslednje 854. vojno poročilo:

V odseku trdnjave Alamein intenzivno obstreljevanje obeh topništev. V letalskem spopadu je eno sovražno letalo treščilo na tla.

Britanska letala so včeraj napadla Bengazi, poškodovala nekaj zasebnih stanovanj in ranila štiri osebe izmed prebivalstva.

Nad Malto je nemški lovec uničil eno letalo tipa »Spitfire«.

Ene naša podmornica se ni vrnila v svoje oporišče, večji del posadke pa se je rešil. Družine pogrešanih smo o tem obvestili.

Fronte orientale:
Il treno dell'armata italiana in marcia in Russia. — Vzhodno bojišče: Tren italijanske armade na pohodu v Rusiji.

nostjo bili po sovražniku, dokler ne bo prišel do spoznanja, da nima nobenega opravka v njihovih življenjskih prostorih za vse večne čase. Tedaj bodo ustvarjeni pogoji za nov pravičen red. Trojna zveza bo delovala tudi po zmagovitem zaključku naše borbe kot temelj svetovnega reda in kot jamstvo za dolgo in srečno dobo miru naših narodov.

Japonski zunanji minister je izjavil med drugim sledeče:

»Če pogledamo na izpremembe, ki so se v dveh letih na vsem svetu izvršile, se vidi, da so Japonska, Nemčija in Italija povsod v Aziji in v Evropi skupaj z zavezniškimi narodi zapletene v boji, ki je edinstven po svojem obsegu in prastranosti. Boj velja Angliji, Ameriki in njunim pristašem.

Sprva je pogodba hotela omejiti bojišče na Evropo in vzhodno Azijo, toda anglo-amerikanski politiki niso hoteli razumeti teži in težav. Izjavili so vojno proti Japonski, Nemčiji in Italiji. To je sprožilo plaz svetovne vojne. Odgovornost pada na Angležje in Američane. Končni cilj je vojne je novi red, ki se bomo zani borili do konca. Ta borba bo zagotovila blagostanje narodom in tralen mir. Borba bo šla naprej, naj bodo ovire kakršne koli. Trdno sem prepričan, da sta Nemčija in Italija gmolno in duhovno sposobni pripeljati to veliko nalogo do konca.

Pozdravne govore so imeli za dveletnico trojnega pakta tudi zunanji ministri vseh članic trojnega pakta. Madžarski zunanji minister je poudaril, da se morajo popraviti krivice iz leta 1918.

Romunski zunanji minister je poudaril smernice trojnega pakta za novi red in novo Evropo po vojni. Trojna zveza je trden branik proti komunizmu in ta branik sta postavila Hitler in Mussolini.

Hrvatski zunanji minister je izjavil, da je pogodba izraz revolucije mladih narodov. Hrvatski narod je po službi te pogodbe dosegel svojo neodvisnost in bil sprejet kot enakovereden član med ostale evropske narode. Hrvatska bo z rami ob rami stopala s svojimi zavezniki do konca, do zmage.

Bolgarski zunanji minister in predsednik vlade Filov je dejal, da se je bolgarski narod takoj oklenil trojnega pakta ker vidi v njem pot za doseglo svetle bodočnosti in pravice, po katerih je tako dolgo hrepenel. Trojna pogodba je orožje mira, orožje za zakonito obrambo narodov in držav, ki so jim Angležji in Američani omejevali prostor in življenje.

Svečanost v vili »Madama« v Romi

Rim, 28. septembra. Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta je bila prireditev v vili »Madama« ob navzočnosti diplomatskih in vojaških predstavnikov držav Osi.

Zunanji minister grof Ciano je imel kratek govor, v katerem je poudaril pomen in značilnosti tega zgodovinskega dneva. Podčrtal je, da je trojni pakt, ki veže v trdno zvezo Italijo, Nemčijo, Japonsko, Bolgarijo, Hrvatsko, Romunijo, Slovaško in Madžarsko izraz zgodovinskega položaja in skupnosti koristi, kakor tudi skupnosti idealov. Zadnja leta, je rekel grof Ciano, so se države trojne pogodbe znašle nenadoma pred dvema nevarnostima: pred podtalnimi poskusi sitih bogatašev, ki so si vzeli v zakup vse bogastva sveta in vse prometne ceste, potem pa pred boljševiško nevarnostjo, ki izpodkopuje temelje in bistvo človeške omike. Da bi ohranile svoja izročila in da bi si zagotovile dele za svoje sinove, zraven pa tudi življenjski prostor svojih narodov, obvarovale pred razsulom politične, verske in družinske ustanove, so se Italija, Nemčija in Japonska zmagovito vrgle v orjaško borbo, ki besni od skrajnih obal Atlantika, pa prav do skrajnih bregov Tihega oceana in prepaša s svojo krvjo ves svet. To je ogromna naloga in največje cilje, ki je našel dalnovidne tolmache v velikih voditeljih, ki imajo genialen pogled v bodočnost. Grof Ciano je zaključil govor z zahvalom, da dajejo trdna in nerazdružljiva povezanost trojnega pakta, vrhunska razumnost šefov, junaštvo vseh borec na bojiščih vse zagotovilo, da se bo ta naloga končala z dosegom popolne zmage in da se bodo naše zaslave, združene v trdih bojih, ovesčale s končno zmago in da se bo mir naselil v srca vseh narodov.

odgovornost za bodoči mir in ne zanika da bodo tudi po tej končani drami narodi morali živeti skupaj drug ob drugem. Zato je treba vse vojne podvige voditi k cilju, da bodo s svojimi končnimi učinki služili ustvaritvi novega reda in utrditvi obstoja teh narodov.

Japonska zmaga na Salomonskih otokih

Sanghaj, 24. septembra. Neki zastopnik japonske vlade je obrazložil tokijsko uradno poročilo, da so na Salomonskih otokih uničili 10.000 ameriških vojakov. Izjavil je, da so se navzile nasprotim Rooseveltovim trditvam ameriške čete lahko izkrcale na Salomonskih otokih, ker so jim tamkajšnje japonske čete pustile prosto pot, da bi jih pozneje laže neposredno napadle in uničile. Zastopnik vlade je dodal, da je japonsko poveljstvo imelo ob obliki mnogo manjših enot, ki pa Americanov niso ovirale pri izkrcavanju. Američani so lahko torej brez slehernega odpora prodirali proti notranosti otoka. Zato je Washington zagnal tolikšen hrup o zmagi. Takoj nato so prišli Japonci in prodrali proti notranosti otoka ter uničili ali zajeli vseh 10.000 Americanov. Kar se tiče japonskih nastopov na Novi Gvineji, je zastopnik vlade dejal, da potekajo ugodno, da pa iz razlogov vojaške tajnosti o podrobnostih za zdaj ne more govoriti.

Zanimive napovedi ameriškega pisatelja

Stockholm, 24. sept. Znani ameriški pisatelj Teodor Dreiser je bil povabljen v Kanado, kjer je imel več predavanj. V Torontu je dal časnikarjem izjave, ki pomenijo za Anglijo pravo presenečenje.

Dreiser je trdil, da je prepričan v zmago Osi, v ruski poraz in v zasedbo angleških otokov. Po njegovem mnenju so Angležji aristokrati, snobni in egoisti, ki izkoriščajo vojno, da bi si lahko nabrali čim več denarja, vojakov in letal od Amerike.

Anglija, pravi Dreiser, je poslala tisoče kanadskih vojakov v klavnico pri Dieppu, dočim so Angležji ostali doma, odkoder so z daljnogledji opazovali potek dogodkov. Kdor misli, da se Anglija bori za blaginjo človeštva, je bedak. Dreiser je rekel dalje, da se popolnoma strinja z izolacionističnimi idejami polkovnika Lindbergha.

Ko so listi objavili te Dreiserjeve izjave, ga je kanadska vlada izgnala. Moral je opustiti svoja predavanja in pri odhodu so mu kanadske oblasti delale velike težave.

»Junaštva« partizanov

Počasi so se Slovincem pričele odpirati oči, da »junaški« partizani, ljudje, ki more obroke in ženske, mučijo do smrti poštene, mirne ljudi, niso junaki, temveč zločinci.

Ni čudno, da so kmetje spoznali njih zločinsko početje. Tako je meseca junija neki fant iz Deskove vasi prišel na oddelek Kr. Finanec v Starem trgu na Kolpi in povedal, da so ga partizanski zločinci uveli in mučili tako dolgo, dokler jim ni izjavil, da je baje on naznanil italijanskim oblastem nekatere druge partizanske zločince iz tistega kraja. Pred njim so mučili tudi neko žensko iz Fužin pri Deskovi vasi; slišal je, kako je klicala na pomoč. Pozneje je izvedel, da so ustrelili partizani še tri druge osebe, med njimi 19letno mladenko, reko Verderberjevo Marijo iz Dola.

Mnogi mladeniči so morali nehati med partizane, ko so zločinci dne 23. junija t.l. napadli transport internirancev, namenjen v Italijo. »Osvobodilce« so ničnike in jih odpeljali s saboj v gošave. Njimi je bil tudi nek dujak, ki se po poseznih iz tabora

OB DRUGI OBLETNICI TROJNEGA PAKTA

Poslanice italijanskega, nemškega in japonskega zunanjega ministra

Rim, 27. septembra. Ob drugi obletnici trojnega pakta je prebral grof Ciano po radiu poslanico, ki se glasi:

Pred dvema letoma, 27. septembra 1940, so Italija, Nemčija in Japonska v Berlinu podpisale trojno pogodbo, ki naj bi zapečatila in posvetila vezi neoljubnega zavezništva, solidarnost duhov, sil in stremilni vseh treh narodov. Danes praznujemo to obletnico z neomajno voljo, da povedemo do zaključka naše delo, z vero v našo zmago, s prepričanjem v naše ideale, za katere se naši narodi danes trdno in junsko borijo. Te ideale smo imeli v mislih tistega dne, ko smo sklenili trojno pogodbo. Ta pogodba se ni rodila iz gola diplomatskega računa in niti ne iz neposrednih vojnih potreb, temveč iz globoke zavesti, ki so jo imeli naši narodi glede edinstvi stvari, ki so ji poklicani služiti, edinstvi usod, za katere so poklicani boriti se.

Italija, Nemčija in Japonska so pokazale v teh letih velike sile obnove svetovne zgodovine in navdijala složnost je zvezala ter veže te sile v njihovi borbi, da si odprejo pot do doseganja življenjskih pravic narodov in da si postavijo temelje in zagotovijo pogoje novega reda, po katerem naj bi narodi dosegli blagostanje, stalnost in varnost. To je bila premisa in to je vsebina trojne pogodbe ter postopnega razvoja njegove sile in njegovega akcijskega področja s sodelovanjem tisti držav, Bolgarije, Hrvatske, Romunije, Slovaške, Madžarske, ki so se nam pridružile za zmago naše stvari. Za to stvar se danes žilavo borimo, da uresničimo težnje narodov glede reda na svetu, ki naj temelji na pravičnosti, na tistem miru s pravico, ki je bila vsekdar visoki cilj velikih vodij, ki upravljajo naše usode in ki ju bosta njihov genij ter zmaga orožja znala zagotoviti Evropi in svetu.

Berlin, 28. septembra. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je za dveletnico trojnega pakta objavil naslednjo poslanico:

»Pred dvema letoma smo v Berlinu svečano podpisali pogodbo med Nemčijo, Italijo in Japonsko. Na predvečer obletnice pošiljam v imenu nemškega naroda in vlade pozdrav narodom, ki so se zvezali z nami na podlagi te pogodbe. Namen podpisnikov pogodbe je bil, da bi preprečili razširitev evropske vojne, ki se je tedaj že razvijala v pravo svetovno vojno, da bi dalje olajšali obnovno miru in uglasili pot novemu svetovnemu redju, temelječem na pravici.

Sovražniki trojnega pakta so mislili drugače. V sebičnosti in lakomnosti so odrekli mladim in zdravim narodom najnaravnejšo pravico do prostora in do deleža na dobrinah te zemlje. Njihovo vedenje ni dopuščalo nobenega dvoma, da je bilo na tehnični vprašanje življenjske pravice in obstoja naših narodov. V tej krični dobi za naše narode se je trojna zveza izkazala na sijalen način. Zavezniški narodi so se še bolj povežali v skupno usodo na življenje in smrt in nastopili proti skupnim sovražnikom.

Trojne sile so dosegle sijajne zmage na konnem, na morju in v zraku in si ustvarile nespojanke, ki jih je težko napasti. Navzile temu nadaljuje sovražnik svoje poskuse, da bi nam iztrgal dosežene postojanke. Pričakovati je treba zato še težkih borb. Ker pa se naši narodi zavedajo pravičnosti svoje borbe, bodo še z večjo odloč-

Bersaglieri motociclisti Italijani durante un breve riposo nell'avanzata in vicinanza del fronte russo. — Italijanski bersaglierji motociclisti na kratkem počitku med pohodom v bližini ruske fronte.

upornikov v Novem Logu. Fantu so se odprle oči, kakšna je morala partizanov, ko je videl, kako so ustrelili nekega mladeniča iz Ljubljane, ker je — lačen — ukradel enemu banditu kosček sira.

Pogosto so se banditi lotili tudi žensk; tako so ob koncu julija mučili dve ženski iz Spodnjega Loga, in ji potem, ko so imela izšli priznanja — napol živi — pokopali v gozdu, ker sta se branili, da bi zanje kradli živeti in živino.

Pred partizansko jezo tudi niso bili varni otroci. Dne 27. avgusta t. l. so partizani v Starem trgu ubili nekega 15letnega dečka.

Iz poročila z dne 5. avgusta t. l. okrajno glavarstvu v Kočevju:

V dnevi po 28. maju t. l. se je začel teror posebno proti onim, ki so bili lojalni do Italije. Začela so se preganjanja; pozno v noči so se vršila zaščivanja kraljevskih starešin. Partizani so ubili 21 oseb v Podglanku. Najmanjša kritika proti partizanom je stala življenje.

Spričo takšnih in podobnih primerov je začelo ljudstvo premišljevati in se organizirati v vaše zaščite, ki je njih namen, zavarovati kmetijski življenj in njih domove. Sprejeli so pa tudi tisti, ki so do sedaj tavali v slepoti in temi.

Brzjavne čestitke poglavarjev držav Osi

Ob drugi obletnici podpisa trojnega pakta so si poglavarji in voditelji držav Osi izmenjali voščne brzjavke. Vel. Kralj in Cesar je prejel brzjavne čestitke nemškega državnega vodje Adolfa Hitlerja, v kateri mu ob pomembni obletnici sodelovanja v tej vojni želi srečo in napredek njegove domovine Velike Italije, poudarjajoč važen pomen skupne borbe za novi red v Evropi.

Podobno brzjavko je Vel. Kralj in Cesar prejel tudi od japonskega cesarja Hirohita. Vel. Kralj in Cesar se je v istem smislu zahvalil obema poglavarjema prijateljskih držav.

Duceju sta poslala brzjavni čestitki kancler Hitler in predsednik japonske vlade Tojo. Duce se je obema zahvalil in jima vrnil čestitke.

(Gl. tudi izbrni članek na 1. str.)

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je pretekli teden predsedoval sestanku vseh okrajnih kapitanov v vladni palači. Navzočni so bili tudi mnogi visoki uradniki pokrajinskih oblasti. Po poročilu okrajnih kapitanov je Visoki Komisar orisal politični, gospodarski, upravni in socialni položaj pokrajine. Navajal je različne probleme prebivalstva in dal napovedi o razvoju dela javnih, občinskih, socialno-kristvenih in zdravstvenih zavodov. Poročilo se je začelo in končalo s pozdravom Duceju.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je razpustil protituberkulozno zvezo v Ljubljani. Za izrednega komisarja, ki bo preuredil to službo, je Visoki Komisar določil dr. Karmela Balistrelia.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je postavil pod nadzorstvo Slovenske planinske družbe in pooblastil svojega posebnega odposlanca, fašista dr. Karla Chersia, ki bo nadzoroval delo in imovino tega društva. Brez odobritve Komisarjevega odposlanca društvo ne sme izvrševati niti navadnih upravnih poslov. Za izredne upravne posle mora pa društvo imeti dovoljenje samega Visokega Komisarja.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je določil maksimalne cene povrtin in sadju. Kila česna sme stati največ 8.05 L, rdeče pese 3.45 L, kumar 3.25 L, čebule 2 L, glavnote solate 3.70 L, zelene naprške 5.10 L, fig 6.60 L, buč na 3.65 L. Kila jabolk sme stati največ 6.20 L, hrusk 5.70 L, breskev 6.40 L, sliv in češpeli 5 L, erozdja 7.20 L.

Visoki Komisar je izdal novo naredbo glede zaleznitve: Zaleznitve traja od 20.30 zvečer do 6. ure zjutraj.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je v petek popoldne obiskal razstavo slikarja Tineta Gorjupa v Jakobčevem paviljonu. Sprejela sta ga predsednik Narodne galerije dr. Fran Windischer in predsednik Zdrženja likovnih umetnikov Saša Santel. Sprejemu je prisostvoval tudi umetnik sam. Eksc. Grazioli se je živo zanimal za razstavljeni dela in izrazil slikarju svoje priznanje.

Ljubljanska cestna železnica je uvedla s ponedeljkom 28. septembra po en voz za večerni promet. Doslej so odpeljali vsak večer zadnji redni tramvajski vozovi z Ajdovščine na končne postaje ob 19.12. Ker voznega reda ni mogoče podaljšati, uprava mestne cestne železnice bi pa kljub temu rada ustrezala prošnjam ljubljancem, ki se z zadnjimi tramvajmi vozijo proti domu, je cestna železnica uvedla še po en izreden voz, ki bo odpeljal izpred Ajdovščine ob 19.42 in bo peljal do končnih postaj, in sicer proti remizi v Moste, na Vič, k Sv. Križu in na Rakovnik.

Učenci in učenke morajo pri vpisu v kakšno koli gimnazijo predložiti zadnje šolsko izpisevalo (prvošolci tudi potrdilo o opravljenem sprejemnem izpitu), izpolnjeno prijavo, kolokvano s kolkom za 20 lir in potrdilo o višini letnega davka, ki ga plačujejo njihovi starši. Pri vpisu morajo plačati 15.20 lire, in sicer za zdravstveni sklad, za knjižnico in učila, poleg tega pa po davku odmerjeno šolnino. Starši, ki imajo več za šolo obveznih otrok, plačajo celo šolnino samo za najstarejšega otroka, za ostale pa polovično. Kolka in šolnino so oproščeni samo otroci invalidov, na polovico so oproščeni kolka in šolnino otroci, katerih starši imajo 5 ali 6 otrok, starši s 7 ali še več otroki pa sploh ne plačajo niti kolka niti šolnino.

Ljubljanci dobe krompir na septembrske žvižske izkaznice, in sicer na odrezke A, B in C. Za vse tri odrezke lahko kupijo 10 kil krompirja. Tisti, ki so ga pa na odrezek A že dobili, ga lahko kupijo na odrezek B in C še 8 kil. Ti odrezki veljajo še do 5. oktobra, da bodo vsi ljubljanci lahko kupili krompir.

Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani sporoča učencem, da se lahko vpišejo na zavod po naslednjem redu: Učenci od II. do VIII. razreda se lahko vpišejo na zavod 5. oktobra od 8. do 12. ure v svojih lanskih učilnicah. Učenci, ki se bodo na novo vpisali na zavod, naj pridejo 8. oktobra v ravnateljstvo pisarnico; učenci, ki bodo stopili v I. razred, in ponavljalci tega razreda naj se pa vpišejo 2. oktobra.

Na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani bo vpisovanje od 1. do 5. oktobra v poslopiju Trgovske akademije. Od 1. do 4. oktobra se bodo vpisovale na zavod učenke od I. do VIII. razreda, 5. oktobra se bodo pa vpisovale gojenke z drugih zavodov. Vpisovanje se vrši veak dan od 9. do 12. ure.

Gauleiter in državni namestnik za Gorenjsko dr. Rainer je v nedeljo 27. septembra v Kranju slovesno razglasil proklamacijo, s katero se Gorenjska priključuje Nemčiji. Zborovanja, na katerem je bila proglašena priključitev, se je udeležilo okrog deset tisoč ljudi z vse Gorenjske.

Letošnja italijanska letina krušnega žita je po sedanjih ugotovitvah prav dobra. Prav tako je dobra vinska letina. Razveseljiv napredek so zabeležili tudi v dovozu morskih rib, saj so jih letošnji julij nalovili 33.388 metrskih stotov, lanskega julija pa 17.666 metrskih stotov. Ribiči love ponoči s podvodnimi svetilkami zaradi zaleznitve. Te svetilke so nov izdelek in je omogočila država njih nabavo po nizkih cenah. Prav tako je država prispevala 25 odstotkov stroškov za gradnjo novih modernih ribiških ladij, ki jih je že precej v prometu. Vse to je vzrok, da se je ribolov letošnje leto povečal.

Amanda je dokončala svoje delo: noze mladeža moža so bile čvrsto zvezane. Vsa kri mu je bila izginila z obraza, bil je videti kakor snežnobela, skremžena spaka.

Lucija je držala slušalko na ušesu: »Kriminalna policija? Prosim gospoda nadzornika Moora... Za trenutek je v sobi zavladala tišina. »Tukaj detektivski urad Beagle... Da... Da, gospod nadzornik, imamo morileca... Prosim, gospod nadzornik, pripeljte s seboj tudi zdravnika... potrebujemo ga... Da, žal je ranjen. Prisiljena sem bila streljati... Telefon je zvonko zaznel, ko je odločila slušalko. Obrnila se je proti našemu ujetniku. Imel je zaprte oči.

»Brž, Amanda, pomiri mi — dvigniva ga za noge. Položite ga bomo na zofo... Omotična sem ubogala. Nesle smo negibno poslavo na usneno zofo v kolu.

Polej je mož pogledal in prvič odprl usnice. S tihim, prijetnim glasom je obsul s ploho psok drobno osebico, ki mu je zdaj obracala hrbet in si trgala trak od svoje bele spodnjice.

Lucija ga očitno sploh ni slišala. Spet se je obrnila. »Sestra, zavijaj mi, prosim, rokav. Zares, morale bi imeti domačo lekarno, kaj misliš? Zdal bo moral biti pač tale trak dober. Ovij mu roko, sestra, to si zmerom dobro znala... Dala je Amanda beli trak. Nalo je opazovala moža na zofo. »Sss, sss... je rekla. »Vrže gre toliko časa k vodnjaku, dokler se ne razbije. Zdal imate črepinje, Mister... Floto!«

Naslednjo noč se je bila zbrala razburjena skupina ljudi v kuhinji Maison LaVelle. Madame LaVelle je bila ta prostor določila za »soarec«, ker je bil največji v vsej hiši. Billy Paul nam je bil prinesel vabilo, napisano na elegantnem svetlozelenem papirju, ki se je takole glasilo: »Vse priče tragedije, ki se je zgodila v Maison

LaVelle, vabim, da se udeležite majhne pojedine. Ko končanem obedu bo Miss Lucia Beagle poročala, kako se ji je posrečilo ujeti morileca.

V moje neznaansko začudenje je Amanda sprejela vabilo. Odkasljala se je in rekla: »Na koncu koncev ne moremo razočarati ljudi, čeprav bi se nam nemoten počitek bolj prilegel.«

Zdal je bila skoraj polnoč in Lucija je imela dosti opravka s tem, da se je zahvaljevala za mnoge čestitke, s katerimi so jo obsipali od vseh strani. Sedeli smo za dolgo mizo — za »slavno nošno mizico«, kakor je poudarjala madame LaVelle — in za nami je bil izvršen obed. Nadzornik Moore je bil presrečen za šampanjec, in razpoložanje je bilo kar se da prijetno. Casopisi so krožili iz rok v roke in Jeff jim je sledil s sokolim pogledom, da ne bi kateri izginil, zakaj odločil se je, da bo nalepil v album vse članke, ki so nam peči slavo.

Mrs. Joffejeva je pripovedovala gledalske anekdote. Billy Paul nam je hotel pa po vsaki ceni zaplesati step. Lucija se je živahno razgovarjala s Fennelljevo mamko o modi, medtem ko je Amanda razpravljala z očkom Fennelljem o mačji vzreji in prebrani lu jaz... ah, jaz sem bila pa tako srečna, da sem mogla kramlirati z Mr. Saint-Johnom o rastlinah in cvetlicah. Jeff je zabaval Loto z bedastimi dovpti. Michelangelo Fennelli se je pa z nadzornikom zatopil v razgovor o nogometu; profesor Sesame in Dot DeVere sta vnelo šepetala drug z drugim. Samo Hester in John sta bila čisto tiha: zadovoljna sta bila s tem, da sta se kdaj na kdaj srečno nasmehnila drug drugemu. Raffaello je sedel poleg vitke, lemolase mlade žene, ki ji je kar naprej polnil krožnik. Tudi onadva sta malo govorila, samo enkrat sem jo slišala reči: »O Raff, kako si dober. Nisem vedna tega.« Solze so ji zalile oči.

»Vsako noč sem upal, da se vrneš, je odvrnil Raffaello. »Na kolensih sem molil za to. O Dio mio...«

»Nisem si upala. Grozil je, da te bo ubil.« Zgrozila se je in položila roko na možjevo laket. »A prišla sem... ko sem v časopisih brala, kaj stanuješ... in ko sem čitala, da... da ti ne more ničesar več storiti. Mislila sem, da me boš sovražil.«

»Ljubim te. Dolo,« je rekel nežno.

Madame LaVelle je vstala v vsej svoji veličini in potrkala na kozarec. »Zdal ste vsj rradodvedni, da bi slišali, kako se je Miss Lucija posrečilo razkrinkati strahotni zločin, ki se je bil pred dvema dnevoma zgodil v naši hiši. Miss Lucia, s'il vous plait!«

Na lepem je zavladala napeta tišina in oči vseh so se uprle v mojo malo sestrično.

Lucijina licea so bila živorodeča, njene oči so se lesketale kakor sorničice in smehljala se je, kakor se najsajše zna.

»Kakor vsi veste, je bila to naša prva afera po prevzemu detektivskega urada Beagle.« Priklonila je glavico najprej proti Hesteri in Johnu, nato pa proti Dolores in Raffaellu, preden je resno nadaljevala: »Ne smete misliti, da smo jo razvozlate samostojno, temveč vi vsi ste pripomogli k razkrinkanju. V prvi vrsti pa gre za sluzga moji sestri Amandi, zakaj če ne bi bila od vsega začeta pripravljena o nedolžnosti našega klienta, bi se bila zadeva utegnila drugače končati.«

Lucija je zdaj pogledala proti meni: »In če ne bi bila imela mojega ljubega Wat — mislim namreč, če mi ne bi bila pomagala moja luba Marthy... kratko in malo čudovito se je vedla!« Zdalec je se očitno zmedla. Ne vedoč, kaj bi govorila dalje, je vprašala: »Amanda, kod naj začnem?«

Amanda, ki je bila očitno bolj razburjena kakor njena mala sestra, je osorno odgovorila: »Od začelka.«

Lucija je globoko vzdihnila in prekrizljala roke. Polej je poslušala o odkritjih na truplu in v sobi umora.

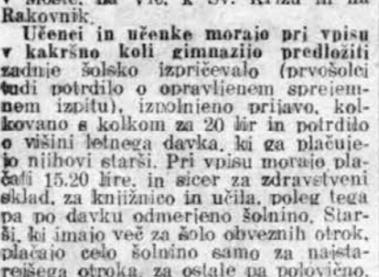
* Prosim!

Zetev riža se je te dni pričela v gornji Italiji. Letošnje vreme je bilo za razvoji riževih kultur še precej ugodno, tako da je računati s prav dobro riževo letino.

Beneško gledališko društvo Micheluzzi bo v začetku oktobra gostovalo po Dalmaciji in uprizorjalo dela Goldonija in sodobnih avtorjev. Italijanski umetniki bodo gostovali tudi v Dubrovniku.

DOPISOVANJE Z VOJNIMI UJETNIKI IN CIVILNIMI VOJNICI INTERNIRANCI

Italijanski Rdeči križ avtonomna sekcija v Ljubljani sporoča v zvezi z razglasom, objavljenem v tujakšnih listih z dne 25. in 26. sept. glede dopisovanja z vojnimi ujetniki in civilnimi interniranci, da tamkaj navedene določbe ne veljajo v Ljubljanski pokrajini, za katero bodo izšla posebna določila. Zato se prebivalstvo opozarja, naj ne pošilja dopisov, ker se za zdaj ne morejo odpremljati.

Osebnosti

- UMRLI SO:
- V Ljubljani: 60letna Marija Baragova, posestnica; Janez Štrin, železniški uslužbenec; Urula Šekova; Anton Kavčič, poštni posturadnik v pok.; Terezija Gvardjančičeva; Nina Pinterjeva iz Maribora; Jože Peršak, davčni inspektor v pok.; Ivan Malgaj, magistratni uradnik; 47letni Franc Praprotnik, mizarški mojster; Ivan Bolha, trgovec; Olga Reichova; Alojzija Egzerjeva; Ivanka Pfeiferjeva, bivša trgovka v Kranju; Pavla Krusičeva, učiteljica v pokolu.
  - Na Verdu: Janez Suštegšič.
  - V Novem mestu: dr. Ignacij Paulič, primarij moške bolnišnice.
  - V Dev. Mar. v Polju: 90letni Franc Kavčič, nadučitelj v pok.
  - V Mojstrani: 91letni Josip Košir, posestnik.
  - V Mariboru: 57letni Jernej Navršnik, krojaški mojster; 77letni Franc Senk, železniški uslužbenec v pok.
  - V Trbovljah: 60letni Anton Medvedšek, krojač in trgovec.
- Naše sožalje!

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

FR. P. ZAJEC
IZPRAVAN OPTIK IN URAR
LJUBLJANA, sedaj Stritarjeva ul. 6
pri franciškanskem mostu

LaVelle, vabim, da se udeležite majhne pojedine. Ko končanem obedu bo Miss Lucia Beagle poročala, kako se ji je posrečilo ujeti morileca.

V moje neznaansko začudenje je Amanda sprejela vabilo. Odkasljala se je in rekla: »Na koncu koncev ne moremo razočarati ljudi, čeprav bi se nam nemoten počitek bolj prilegel.«

Zdal je bila skoraj polnoč in Lucija je imela dosti opravka s tem, da se je zahvaljevala za mnoge čestitke, s katerimi so jo obsipali od vseh strani. Sedeli smo za dolgo mizo — za »slavno nošno mizico«, kakor je poudarjala madame LaVelle — in za nami je bil izvršen obed. Nadzornik Moore je bil presrečen za šampanjec, in razpoložanje je bilo kar se da prijetno. Casopisi so krožili iz rok v roke in Jeff jim je sledil s sokolim pogledom, da ne bi kateri izginil, zakaj odločil se je, da bo nalepil v album vse članke, ki so nam peči slavo.

Mrs. Joffejeva je pripovedovala gledalske anekdote. Billy Paul nam je hotel pa po vsaki ceni zaplesati step. Lucija se je živahno razgovarjala s Fennelljevo mamko o modi, medtem ko je Amanda razpravljala z očkom Fennelljem o mačji vzreji in prebrani lu jaz... ah, jaz sem bila pa tako srečna, da sem mogla kramlirati z Mr. Saint-Johnom o rastlinah in cvetlicah. Jeff je zabaval Loto z bedastimi dovpti. Michelangelo Fennelli se je pa z nadzornikom zatopil v razgovor o nogometu; profesor Sesame in Dot DeVere sta vnelo šepetala drug z drugim. Samo Hester in John sta bila čisto tiha: zadovoljna sta bila s tem, da sta se kdaj na kdaj srečno nasmehnila drug drugemu. Raffaello je sedel poleg vitke, lemolase mlade žene, ki ji je kar naprej polnil krožnik. Tudi onadva sta malo govorila, samo enkrat sem jo slišala reči: »O Raff, kako si dober. Nisem vedna tega.« Solze so ji zalile oči.

»Vsako noč sem upal, da se vrneš, je odvrnil Raffaello. »Na kolensih sem molil za to. O Dio mio...«

»Nisem si upala. Grozil je, da te bo ubil.« Zgrozila se je in položila roko na možjevo laket. »A prišla sem... ko sem v časopisih brala, kaj stanuješ... in ko sem čitala, da... da ti ne more ničesar več storiti. Mislila sem, da me boš sovražil.«

»Ljubim te. Dolo,« je rekel nežno.

Madame LaVelle je vstala v vsej svoji veličini in potrkala na kozarec. »Zdal ste vsj rradodvedni, da bi slišali, kako se je Miss Lucija posrečilo razkrinkati strahotni zločin, ki se je bil pred dvema dnevoma zgodil v naši hiši. Miss Lucia, s'il vous plait!«

Na lepem je zavladala napeta tišina in oči vseh so se uprle v mojo malo sestrično.

Lucijina licea so bila živorodeča, njene oči so se lesketale kakor sorničice in smehljala se je, kakor se najsajše zna.

»Kakor vsi veste, je bila to naša prva afera po prevzemu detektivskega urada Beagle.« Priklonila je glavico najprej proti Hesteri in Johnu, nato pa proti Dolores in Raffaellu, preden je resno nadaljevala: »Ne smete misliti, da smo jo razvozlate samostojno, temveč vi vsi ste pripomogli k razkrinkanju. V prvi vrsti pa gre za sluzga moji sestri Amandi, zakaj če ne bi bila od vsega začeta pripravljena o nedolžnosti našega klienta, bi se bila zadeva utegnila drugače končati.«

Lucija je zdaj pogledala proti meni: »In če ne bi bila imela mojega ljubega Wat — mislim namreč, če mi ne bi bila pomagala moja luba Marthy... kratko in malo čudovito se je vedla!« Zdalec je se očitno zmedla. Ne vedoč, kaj bi govorila dalje, je vprašala: »Amanda, kod naj začnem?«

Amanda, ki je bila očitno bolj razburjena kakor njena mala sestra, je osorno odgovorila: »Od začelka.«

Lucija je globoko vzdihnila in prekrizljala roke. Polej je poslušala o odkritjih na truplu in v sobi umora.

* Prosim!

ŠPORTNI TEDNIK

Tudi po koledarskem merilu smo prestopili mejo, ki loči poletje od jeseni. Z nastopom prave jesenske dobe se čedalje bolj uveljavlja v športu ona panoga, ki ji športni ljudje posvečajo največ pozornosti in ki se za njo najbolj zanimajo: nogomet.

Ponekod so že prišli čez začetek jesenskega dela prvenstvenega tekmovanja in je tam tekmovanje v polnem razmahu. V Italiji bo prvenstvo doživelo svojo otvoritev prihodnjo nedeljo.

To nedeljo so porabili se za osminko finala v pokalnem tekmovanju. Rezultati so bili: Roma-Triestina 2:1, Atalanta-Torino 0:2, Livorno-Milano 2:3, Modena-Bologna 0:4, Juventus-Lazio 2:3, Cremonese-Udinese 0:1, Palermo-Venezia p. f., Vicenza-Genova 1:2, prekinitvena sredi drugega polčasa zradi močne plohe.

Zanimivi ti rezultati! Domači teren je dal prav samo Romi, ki je tesno nadvladala Triestino (za to je že običaj, da čez prvo ali drugo kolo ne more); sicer so povsod zmagala gostujoča moštva.

Prihodnjo nedeljo se prične torej prvenstveni ples. Trajal bo v skupini A 30 nedelj, v skupini B 34 nedelj. Po malem in tako od daleč mu bomo sledili tudi mi.

Svicarji so imeli na sporedu že tretjo prvenstveno nedeljo: Basel-Biel 2:1, Grasshoppers-Young Boys 4:0, Grenchen-Lausanne 0:0, Luzern-Nordstern 2:1, St. Gallen-Cantonal 2:4, Servette-Lugano 2:3, Zürich-Young Fellows 0:1.

V Bratislavi so otvorili nov športni štadijon. Priredili so ob tej priložnosti nogometni turnir, ki so se ga poleg domačina udeležili Gradjanski iz Zagreba, Vienna z Dunaja in Venus iz Bukareste. Uspeh turnirja je bil: Gradjanski-Vienna 3:3, Bratislava-Venus 2:1, Vienna-Bratislava 6:5, Gradjanski-Venus 2:1. Zajeti v priložnostno razpredelnico bi ti rezultati dali to sliko: 1. Gradjanski 3 točke (kolenič 5:4), 2. Vienna 3 (9:8), 3. Bratislava 2, 4. Venus 0.

Športni klub »Sturla Cuarto« iz Geneve je to nedeljo porabil, da je priredil svoje običajno plavalno tekmovanje na progi ene angleške milje (1852 m). Povabljeni so bili vsi dolgoletni in so pričakovali lepo borbo med dolgoletnimi elite. Od znanih imen se na štartu nista pojavila Signori in Schipizza. Vsa stvar je bila lahak Žižkov in Močan plen, ki sta se za prvi dve mesti samo med seboj pomerila. Prevladal je Branko s svojim neodoljivim finishem. Sicer pa je videti, da borba ni bila pretirana; rezultati so bili: 1. Žižek: 33:14; 2. Močan 33:17; 3. Ognino 33:28; 4. Gamba 35:34 itd.

O. C.

Filatelija

Opredeleitev pojmov v filateliji

KONEC III.

Poskusni odtisi (Druckproben) so preizkušnje tiskovnih plošč. Namen tega poizkušanja je dognati, kako bo izgotovljena znamka učinkovala. Na njih izvrše pregled postopka tiskanja, bodisi z ozirom na rez ali gravuro tiskovne plošče, bodisi na tiskarsko zmoglost barve ali možnost uporabe papirja. Služijo torej le za lastno nadzorstvo tiskarja in jih po pregledu dognaj zvečne umičijo.

Makulatur o (Druckausschuss, Makulatur) imenujemo pogrešene tiske, ki nastanejo pri izdelovanju znamk, n. pr. dvojne tiske, odtise (Abklatsch), zavihane ogle pol, manjkajoče označbe vrednosti itd., itd. Take izvzrke popolnoma umičijo, ali pa pridejo le iz nepazljivosti na okenec; lahko jih tudi kdo ukrade, da bi jih izkoristil v filatelistične namene. Vse to je odvisno od bolj ali manj strogega nadzorstva.

Pogrešne tiske (Fehldrucke) imenujemo znamke, ki so brez na-

mena pomanjkljivo izgotovljene. Napaka je lahko v tem, da je znamka po pomoti izdelana v kaki drugi barvi ali na papirju druge barve oz. drugega vzorca; da natisnejo dele črteza v sliko znamke v napačni legi, n. pr. narobe ali da vstavijo nekaj znamk v polji glede na ostale napačno (zvečne narobe = tête-bêche); da rabijo papir z drugačnim vodnim znakom ali pa da ima natisk tiskovne napake, je premaknjen, zamenjan ali pa drugačne barve.

Pomanjkljivi tiski (Fehlerhafte Drucke) so odtisi pomanjkljivih plošč. Čežejo pomanjkljivosti, torej barvaste ali brezbarvne črte, praske, barvaste ali brezbarvna mesta itd. Če je poškodba značilna, t. j. da se ponavlja vedno na določenih mestih plošče, govorimo o značilnih napakah plošče (typische Plattenfehler). Če gre nasprotno za napake, ki nastanejo zaradi slučajne, prehodne poškodbe plošče in spet hitro izginejo (n. pr. od koščka papirja, ki je sedel na ploščo, ali zaradi peščenega zrnca) pa govorimo o slučajnosti pri tiskanju (Druckzufälligkeit).

Značilnosti (Typen) imenujemo očitne razlike črteza ali natiska pri znamki ene in iste vrste. Često ima že ena in ista pola več značilnosti, se pogosteje pa nastanejo tako, da več plošč ene in iste znamke ni čisto enakih ali pa se te značilnosti pojavijo pri naknadno izgotovljenih ploščah. Malo pomembne razlike pri znamkah stih značilnosti imenujemo zvrste (Untertypen).

Različek (Abart) je vsaka različka pravilne znamke, nanašajoča se na črtež, zobanje, lepilo, papir, natisk, vodni znak itd.

Natisk in pretisk (Aufdruck, Ueberdruck). Pod natiskom razumemo spremembo že obstoječe pošne vrednotnice v drugo, in sicer s potiskanjem s pisemskami, ki ustrezajo določenemu novemu namenu. Če dobi znamka, ki že ima natisk, še enega ali več natiskov, imenujemo šele to pretisk. Zbiralci naj bi pri govorjenju pazili na pravilno rabo obeh izrazov in naj nikoli ne govorijo o pretisku, namesto o natisku. Prav tako naj bi se tudi vedno ogibali žal uokorenjenega, a v bistvu napačnega izkaza »rezane in namesto tega govorili »nezobčane«. Zakaj tudi vijoličasta znamka za 30 h s sliko Hradsčanov je rezana, če jo »olajšaš« za zobčke, nezobčana pa nikoli in nikdar.

V mnogih državah (v Belgiji, Franciji, U. S. A., na Madžarskem) je ali pa je bilo v rabi, da so oddajali za razpošiljanje časopisov, tiskovin itd. v velikih množinah, že v naprej razvrednotene znamke v celih polah. To poprejšnje razvrednotenje (Vorauswertung) ima mnogokrat obliko pravilnega natiska, se pa z njim ne sme zamenjavati, nego ga smatramo le za žig.

Nerabljeno (ungebraucht), poštno-sveže (postfrisch), brez prvotnega lepila (ohne Originalgummi). »Poštno-sveža« je vsaka znamka v svojem prvotnem stanju, torej z nedotaknjanim popolnim lepilom. Če opazimo na znamki ostanke prilepke, ki se drži sicer neoporenega prvotnega lepila, jo imenujemo »nerabljeno«.

Kakih 10 do 15 let je tega, odkar je prišla nad filateliste bolezen »poštno-svežih« znamk. Pretiravanje v tem oziru je nesmiselno, saj starejših znamk, ki bi bile tako ohranjene, sploh ni dobiti; razen tega je »poštno-svežostna« manj neupravičeno navila cene znamk. Tudi je njena krivdava, da so zbiralci prešli od doslej naj idealnejšega načina hranjenja znamk — namreč na kartonskih listih in v albumih — k nelepemu in nepreglednemu načinu vložnih knjig, da o srednji poti to je o škodljivem zavijanju v celofan, niti ne govorim.

Nerabljenne znamke brez lepila so upravičeno manj vredne, kakor če imajo lepilo, ker jima manjkata svežost in sijaj in ker so zlasti pri redkih, starih izdajah neprimerno pogostejše.

D. Gruden

Tudi LUCIJA ni od muh!

DETEKTIVSKA POVEST

In potem sem spet zaslišala... Nekaj se je premaknilo v sprejemnici. Nekaj se je gibalo v sosednji sobi. Nekaj se nam je bližalo. Nekaj je položilo roko na kljuko vrat, držčih v sobo, kjer smo čakale.

Zdal se se vrata odprla. Nekaj je vstopilo. Vrata so se zaprla. Dolge sekunde je stalo, s hrbotom proti vratom, nepremično. Polej se je pomaknilo dalje.

»Stoi! Ne ganite se!« je izpregovoril neki nežni, tih glas. Žepna svetilka se je zablskala. Njena nenadna, jarka svetloba je osvetlila neko postavo, obrnjeno s hrbotom proti vratom. Videla sem jo, zakaj pogledala sem izza pisalne mize. Bil je vitak, mlad, svetločrna mož z gladkim, brezizraznim obrazom. Roke so mu brez moči visle ob telesu. Zdalec je eno roko dvignil.

»Ne ganite se, sem reklak« je pomovil nežni glasček in dodal: »Marthy, stanani in priži luč!«

Kako se mi je posrečilo ubogati mirni ukaz, ne vem — a posrečilo se mi je. Luč na pisalni mizi je razlila svetlobo zelenega senčnika domačnosti svetlobe. Lucija je stala v kotu med steno in čevlnezno omaro. Bila je vzravnaná in čevlnezna revolverja je bila naperjena proti svetlozasemu mlademu možu, ki je še zmerom streljal na vratih.

Njegove roke so bile pobežene. Zdalec se je njegova desna roka dotaknila leve — nekaj je premental iz leve v desno — nekaj kovinskega se je zalesketalo.

Todaj je počil strel. Ničesar nisem več videla. Zaprla sem bila oči. Bilo je preveč strahotno. Ničesar nisem hotela videti.

Oglasil se je Lucijin prijanski glas: »Soustite revolver na tla. Saj vendar

ne morete več streljati. Amanda, poleg mene leži vrv. Ker si že tukaj... zveži mu

Listek „Družinskega tednika“

Kaj vedo divje živali o zdravilstvu

Če se počutimo bolne ali smo ranjeni, pokličemo zdravnika ali se za- tečemo v bolnišnico. Kaj pa store živali v takšnih primerih? One ni- majo zdravnikov, ki bi jih preisko- valji in zdravili. Same morajo vedeti, kaj jim je storiti. In v večini pri- merih tudi natanko vedo in njihov način zdravljenja je odličen. Naj je tako rekoč na visku moderne znano- sti in kar je glavno — učinkovito. Znameniti naravoslovec dr. Wilborn J. Deason trdi, da so živali obdar- jene z nekim nagonskim znanjem, ki jim natanko ukazuje, kako naj se ravna, kadar zbole.

Vitamini, ključ do zdravja

Pred dobrimi dvajsetimi leti se je loveštvo zavedlo pomena vitaminov, ki jih je bil leta 1906 odkril angle- ski biokemik F. Cowland Hopkins. Od takrat so se raziskovalcem posre- dila še mnogostevilna nadaljnja od- ritja na tem področju. Izvedeli smo, da je cela vrsta vitaminov, ki raz- lično vplivajo na telesne funkcije. Eden izmed njih krepi telo proti pre- hladu in nekaterim kužnim boleznim. Drugi preprečuje neko zelo neprijetno očesno bolezen. Drug je nujno potre- ben za tek in rast telesa. Tretji pre- prečuje krvavenje in krepi kosti. Če- rti ne dá, da bi se razvila rahitida, peti pa skrbi za oplojevanje.

Ta odkritja so nas prepričala o po- trebnosti pravilne prehrane, ki člo- vesko telo preskrbuje s potrebnimi vitamini. Učili smo se, da vse- bujejo te vitamine sveža povrtnina, korenje, pesa in nekatere druge ko- renjike. Pozneje smo izvedeli, da vse- bujejo takšne vitamine tudi jetra in druge jedi, pripravljene iz živalskega drobovja.

Vse to vedo živali nagonsko. Ko pride pomlad, žene živali, krave, ovce, konje in koze ven v naravo, na pašo. Seno, ki so ga uživale vso zimo, jih nič več ne mika. Če je trava še tako redka in kratka, če se morajo ves- lan pasti, da namulijo toliko hrane, kolikor bi v hlevu pojedle seno v pol ure, nič ne de. Zdi se, kakor da ži- vali vedo, da ima trava tako važni vitamin A, ki preprečuje očesno bo- lezn in krepi telo proti nalezljivim boleznim.

Opice pametnejše od človeka

Kako pravilneje žive živali kakor ljudje, dokazuje dr. Deason z nasled- njim zanimivim opazovanjem:

Takrat je živel v Madrasu v Indiji v je proučeval v državni bolnišnici, kako posebno razsajajočo očesno bo- lezn. Domačini so v trumah prihaj- ali v bolnišnico po pomoč in zdrav- ljenje. Kljub vnetemu prizadevanju zdravniki niso mogli doseči trajnega zdravljenja pacientov. Tedaj je dr. Deason ugotovil, da so jih bili bolni okoliški gozdovi, ne trpi za to boleznijo. To mu je navdahnilo re- šilno misel. Opice so se namreč pre- življale s svežim sadjem, polnim vita- minov, in so se tako obvarovale pred boleznijo, glavna hrana domačinov je bila na riž, pridelan na poljih, na ka- terih niso bili desetletja, da stoletja nejali drugega kakor riž. Življenjska okolje tal je bila s tem izprana. Pre- skava takšnega riža je dokazala, da ni v njem nikakršnih vitaminov.

Na podlagi te ugotovitve so pred- pisali pacientom hrano, bogato z vi- tamini, in njihovo stanje se je vidno popravilo.

Zanimivo je, da se dr. Deason ni posrečilo niti ene opice pripraviti do tega, da bi jedla ta riž brez vitamini- nov, čeprav so bile te živali sladko- snedne, požrešne in zaupljive.

Vitaminska hrana zveri

Mesojede živali kajpak ne črpajo vitaminov iz istih virov. Če se zver vrže na svoj plen, je prvo, kar stori — to potrjujejo mnogostevilna opazo- vanja — da razgraja prsi in trup ubite živali in požro jetra, trebušno slinavko in drug drob, o katerem vemo, da je bogat z vitamini. Ži- vali nagonsko čutijo vrednost vitamini- nov in prav tako poznajo vrednost sočnih žarkov, ki razvijajo vitamin D in preprečujejo rahitido. To nagons- ko znanje je bržčas vzrok, zakaj živali tako redko zbole.

Če žival kdaj le zbolí, takoj ve, da bo bržčas odvajalo prvo in najpotreb- nejše zdravilo. To je natanko tisto, kar tudi naši zdravniki najprej pred- pišejo v večini primerov.

Vsak izmed nas je kdaj opazoval mačko ali psa, kako sta žrla travo. Te živali to vselej store, kadar ču- tijo prebavne težave. Trava jim je odvajalo. Medvedji žro meso pa tudi sadje in poznajo neko vrsto jagod, ki učinkuje kakor odvajalo. Kadar se prebude iz zimskega spanja, je prvo, kar store, da poiščejo te jagode in se jih najedo, da si uredijo prebavo.

Lekarna — narava

Jeleni in srne, ki se krmijo izključ- no z rastlinjem, ne potrebujejo odvaj- jal, narobe, pogosto potrebujejo sred- stva, ki preprečujejo prehitro pre- bavo. Zato smukajo nežno lubje in drobne vejice hrastov in drugih drev- ce, ki vsebujejo čreslovino (tanin). Tudi domače živali store tako, če je potrebno, a posušena krma poskrbi za to, da je to le redko kdaj po- trebno.

Živali se v določenih dobah ravna- jo tudi po posebni, zelo strogi dieti. Breje košute uživajo čisto določene reči, rastline in korenjike, ki se jih sicer po večini izogibajo, in hkrati odklanjajo tisto hrano, od katere običajno skoraj izključno žive.

Če ima žival temperaturo, se zavleče na zračnem, hladnem in senčnat prostor blizu vode. Tam ostane zelo mirna, uživa malo hrane in pogosto pije. Naši zdravniki nam isto pred- pišejo, kadar imamo vročino.

Če pa žival muči revmatizem, si poišče vselej najbolj sončen in naj- bolj suh prostor in gleda, da čim bolj pripeka nanj. Živali očitno že na- gonsko vedo, kar so naši zdravniki odkrili šele pred kratkim, da namreč vročina pospešuje izločevanje tistih strupov iz telesa, ki povzročajo rev- matizem in druge bolezni.

Higiena v živalskem kraljestvu

Od vseh ukrepov, ki nas varujejo pred boleznimi, je snaga najvažnejša. Pomena higijene se je moral človek šele naučiti; divje živali se pa na- gonsko snažijo.

Mačke, ki katerim spadata tudi lev in tiger, se vsak dan po večkrat skrbno osnažijo. Sloni se prhajo. Srne in jeleni se kopljejo v rekah in je- zerih, če se jim ponudi priložnost. Tudi ptice se pogosto kopljejo. Če se jih loti mrčes, se ga skušajo izbežati s pesčenimi, blatnimi in ilovatnimi kopelmi.

Kadar je žival ranjena, velja vsa njena skrb snagi rane. Noben zdrav- nik ne more bolj truditi, da bi rano obvaroval okužbe. Večina živali uporablja za to jezik; encimi v slini učinkujejo kot razkuževalo.

Če pa kljub temu nastane infek- cija, pride narava sama na pomoč z zelo nenavadnim razkuževalom: z zapljunkarico, t. j. neko vrsto mesar- ske muhe. Ta žuželka leže jajčeca na

Važno za vse naročnike!

Ker se s to številko konča četrtletje, prosimo vse cenjene naročnike, da poravnajo naroč- nino za prihodnje četrtletje. Po- služite se v ta namen naše po- ložnice, ki jo gotovo imate še od prej.

Vljudno Vas prosimo, porav- najte naročnino čim prej, da ne bo nerednosti v pošiljanju lista.

UPRAVA

»DRUŽINSKEGA TEDNIKA«

rano. Iz jajčec se kmalu razvijejo majhni beli črvi. Ti odžro gnijoco tkivo, ne da bi se dotaknili živega. Žival očitno pozna vrednost teh čr- vov; nikoli namreč ne odstrani ličink, če se razvijejo v rani.

V zvezi s tem je posebno zanimivo dejstvo, da se je v neki bolnišnici pred nekaj leti posrečilo ozdraviti inficirano gnojenje kostnega mozga s pomočjo steriliziranih črvov. To je bil prvi poskus klinične uporabe tega naravnega pripomočka. Kapor vselej je bila tudi v tem primeru narava človekova učiteljica.

Ravnatelj nekega velikega žival- skega vrta je nekoč dejal: »Če mi

DVORAZREDNA TRGOVSKA ŠOLA ZBORNICE ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO (Pokrajinskega korporacijskega sveta) LJUBLJANA, Gregoričeva 27 (TRGOVSKI DOM) ZAVOD IMA PRAVICE ENAKIH DRŽAVNIH SOL SPREJEMA DIJAKE Z MALO MATURO ALI ZAVRSNIM IZPITOM MESC. SOLE VPISOVANJE VSAK DAN DOP. TRGOVSKI DOM, III. nadstr. ZACETEK POUKA 5. OKTOBRA

katera žival zbolí in ne vemo, kaj ji je, ji kolikor mogoče hitro priskrbimo vse mogoče rastline in užitne reči, kakršne rastejo v domovini tiste ži- vali. Po večini najde žival med njimi zdravilo, ki ga potrebuje, in ozdravi. Šele če ji ne morem priskrbeti rast- linja, kar se žal pogosto zgodi, če gre za živali iz daljnjih dežel, vpra- šam za svet živinozdravnika. Večina bolezni ujetih živali pa izvira od tod, ker pogrešajo nekatera hranila.

Alarm, Zagreb

Popravek

V 34. številki »Družinskega tednika« z dne 17. septembra se nam je na 3. strani v rubriki »Naš vrt« vrnila neljuba tiskarska pomena. Članek je napisal g. Josip Strekelj in ne Janez Strekelj, kakor je bilo objavljeno. Za- to vljudno prosimo cenjenega gospoda avtorja tega članka in tudi spoštovane bralce, naj nam to pomoto blagohotno opreste.

Uredništvo »Družinskega tednika«

Noč s tigro

* NAPISAL RALPH URBAN

»Če hočete jutri priti k nam,« me je zadnjič povabil gospod Hasler. »Bo- ste imeli priložnost, spoznati zanimiv zakonski par. Oba sicer že več let ne nastopata, a poprej sta bili njeni imeni med najbolj znamenitimi v cir- kuškem kraljestvu. Bila sta namreč krotilca zveri.«

Drug večer sem prišel h gospodu Haslerju. Med drugimi gosti sta bila tudi omenjena zakonca. On, po zu- nanjščini miren gospod z nekoliko otožno črto okrog ustnic, ona pa zala, še zmerom čedna dama, v kateri bi težko kdo slutil bivšo krotilko. Zakon- ca sta bila na lepem središče družbe, a govorila je skoraj izključno le žena. »Najina specialiteta je bila dresura tigrov,« je odgovorila žena na neko vprašanje, »utrudiliva, nevarna in morda tudi nevalježna naloga.«

»Ali so vas živali kdaj napadle?« je vprašal nekdo. »Mene so,« je rekel krotilec. »Da, njega so,« mu je žena segla v besedo, »večkrat napadle. Po telesu ima vse polno brazgotin.«

»Ni tako hudo, a vendar...« je hotel začeti. »A vendar je šlo včasih le za las, je hotel reči moji ženi. Toda človek se navadi na nevarnost in računa z njo.«

»Da, moja žena...« »Da, jaz sem nekoč preživela stra- holne ure.« »Da, takrat v Bostonu s tigro Ta...« »S tigro »Tamaro« mu je žena segla v besedo. »Bila je čudovita žival. Ku- pila sva jo od nekega cirkuša, Tamara je bila posebno divja žival in je imela to čudno lastnost, da je postala samo takrat dostopna, kadar ste li nepre- stano govorili. Toda vsa zgovornost ni nič zalegla, bila je tako divja in ne- varna, da je moralo biti pri poskusih dresure vselej pripravljenih po nekaj mož z revolverji in železnimi dro- govi.«

»Moja žena in jaz sva hotela...« »Moj mož in jaz sva jo hotela kljub temu izuriti za najino veliko točko z družimi štirimi tigri. Toda že prvi poskus je izpadel. Komaj je prišla prvič v kletko z drugimi tigri, je že napadla najbližjega. Sicer je imela smolo, ker jo je naš orjaški Bengalec takoj popadel za tilnik. S pomočjo vil se je posrečilo skozi železne drogeve preprečiti splošno mesarjenje in na- gnati Tamara nazaj v kletko. Tam je divjala dolgi dve uri zaradi skeletih ran na tilniku. In kolikorkrat smo se približali njeni kletki, je začela znova besneti. Pustili smo jo torej za nekaj časa v miru.«

»Takrat sva stanovala v artistovskih sobah bostonskega cirkuškega po- slopia. Neke noči sem se zbudila, vstala, si ocrnila plašč in odšla ne da bi bila zbudila moža, dol k hle- vom, da bi pogledala, kako je s Ta- maro. Spečega čuvalca sem pustila mirno spati dalje in stopila skozi že- lezna vrata v posebni oddelek za zveri. Previdno sem se bližala Tama- rini ločeni kletki — a kje je Tamara? Ledeno me je izpreletelo po hrblju, ko sem videla, da so vrata na sležaj od- prta. Bliskovito sem se obrnila, da bi prišla do železnih vrat — prepozno — nekaj korakov stran od mene se je po- trebno plazila proti meni Tamara. Ko je videla, da jo opazujem, se je pripravila na skok — in že je pla- nila. Vrgla sem se na tla, njeno telo je zletelo fež mene, rjove in puhaioč se je obrnila — se spet pripravila na skok, zdaj sem bila izgubljena.«

»Tamara« sem kriknila v smrtnem strahu. Kakšna neubogljiva žival si! Greš in napadeš žensko, ki se ne more braniti. Fej, stramui se, ti gr- davš, ti bom že pomagala, razen tega le bodo pa ustrelili, če mi le en sam las skrivš! In zgodil se je čudež! Tamara je občepla, še nekaikrat za- puhala, poltel me je pa začela pazljivo

ZRCALO

naših dni

Za vsak prispevek v tej rubriki plačamo 8 lir

Iz Tivolija

Pogosto sedim v Tivoliju v glav- nem drevoredu, kamor pripeljejo ma- tere svoje otroke. Večkrat opazujem, kako napačno jih vzgajajo. Otroci imajo navado, da se igrajo v družbi, si posojajo in zamenjujejo igračke, kar ni nič čudnega, tako se vsaj vsak izmed njih igra z vsemi igračkami. Na lepem pa skoči z bližnje klopice mlada mama in zakriči na svojega malčka:

»Pusti to, to ni tvoje!« Otrok preplašen izpusti igračko in mora po navadi tudi z mamičo h klopi- ci, kjer ima »svoje« igračke in kjer se poselji sam in osamljen igra dalje s »svojimi« igračkami.

In ne redkokdaj slišim, kako se matere zagovarjajo: »Oh, tista Maj- dica, kakšna je! Zmerom jemlje tuje igračke.«

Kaj mislite mamice, ali imate prav ve ali vaši otroci? Rekla bi, da otroci, čeprav se nimajo pameti, zato so pa bolj prostodušni, pristrčni in veliko- dušni! Z. M.

poslušati. Kakor sem že povedala, je bilo v normalnih priklah pri njej moči kai doseči le tedaj, če ste nepre- stano govorili. Tako sem torej žela na tleh in govorila in govorila. Brž ko sem se za las premaknila, se je takoj začela pripravljati na naskok. Govorila sem o svojih oblekah, klobu- kih in čevljih, deklamirala pesmi in pripovedovala tisoč pravlic kakor Seherezada, toda vse v eni noči. Grla se mi je izsušilo, trenutek onemoglo- sti se je bližal in bližal. Govorila sem in govorila, moči so mi tedaj hitreje pojemale, prišel je konec. Celo šepeta- la sem že s težavo — in potem nič več. Tamara se je vznemirila, njene oči so zazarele, renč je pritegnila ušesa, se trepetaje sprožila za naskok, zarjula, se pognala kvišku, se zvalila po tleh, se še nekaikrat stresla in obležala. Tamara je bila mrtva.«

»Strašno, nezasišano, kako se je to zgodilo?« so vzklikali vsi vprek. »Kakor je zdravnik ugotovil,« je povzel besedo krotilec, a žena ga je takoj prekinila.

»Da, ugotovili so, da je Tamara po- ginila zaradi zamašenja krvnih žilic, posledice ran na tilniku.«

Gostitelj je ponudil pogumni kroti- lki čašo penetega se vina in ta ga je na dušek izpila. »Hudobni jeziki trdijo,« je brž izko- ristil priložnost nien mož, »da je bila uboga Tamara do smrti zagovorila.« To je bil edini stavek, ki ga je bil tisti večer izgovoril do konca.

»Nevidni opravilci,« je vzdihnila žena in postavila kozarec na mizo.

»Ali je imel strahotni doživljaj kakšne posledice?« je hotela vedeti neka dama.

»Da,« je odvrnila bivša krotilka. »Od takrat sem redkobesedna in vase zaprla!«

Barvanje usnjenih izdelkov s specijalno barvo na brizgalnik, Barve in aceton — Efaks — Napoleonov trg.

FILATELISTI POZOR! Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vse kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.

PRODAM otročjo posteljico novo, belo pleskan. Sprejem tudi vsakovrstno naročilo po najnižjih dnevnih cenah. Tono Fotočnik, mizar, Gnidovčeva 5, za solo ob Smartinski cesti.

»Moja prva misel je bila, da bi bil morilec utegnil izkoristiti dejstvo, da so bili umorjenčevi prsti brazgotinasti. Tudi odtis prstana in brazgotina na levi roki sta mi dala misliti. Ko sem preiskala jutrnjo haljo, se mi je zdelo čisto izključeno, da ne bi takšna redna gospodinja, kakršna je očito He- stera, obvladovala osnovnih pravil li- kanja. Brž ko je moja sestra to slišala, si je bila takoi v svesti, da je mogel biti morilec samo možki. Kajne, Amanda?«

Amanda je prikimala. »To se raz- ume. Vsaka ženska bi bila to takoi spoznala.«

»Ker John po svojih navedbah ni mogel dokazati svojega alibija,« je nadaljevala Lucija, »sem vedela, da nekaj skrivna, čeprav je bil nasproti nam popolnoma odkrit. Priznati moram, da sem v začetku prišla do napačnih sklepov...«

»Da,« je rekel John. »Naredil sem napako, ko sem taji svoje skrbi. Lahko bi vam bil prihranil mnogo truda.«

»Truda?« je sanjavo ponovila Lu- cija. »No, kakor se vzame...« Srknila je iz svojega kozarca. Potlej je veselo nadaljevala: »Amanda je pa razumela, da ste bili vse iz sebe, in nato sem tudi jaz kmalu spreviedela, da ima Amanda prav, ko je prepričana o vaši nedolžnosti. Ze od začetka bi se bila morala znesti na nien čut.«

Amanda se je odsklajala: »Čut?! Bržčas misliš zdravo pamet? Ostani pri stvari, Lucija Beagle!«

»Poskusila bom,« je ponižno odgo- vorila Lucija. »Kajpak sem opazila, da manjkajo krušni nož, škarje, likal- nik in povoščeno platno, in ko je pri- šla madame LaVelle in no naključiu omenila vse to predmetle, se mi je kar zmedlo v glavi. Priznati moram, da se mi je zazdela sumljiva. Ali Aman- da je ostala čisto mirna in to mi je bilo v oporo. Potlej je prišla He- stera...« Lucija se je nasmehnila mla- demu dekletu, ki ji je vrnila hvaležen pogled. »Čisto nemogoče mi je bilo,

spraviti jo v zvezo z umorom. Za to je bila pre... pre...«

»Presrečkana in premlada in pre- sladka,« je dopolnil profesor Sesame in se tako globoko priklonil, da so njegovi lasje prišli v nevarno bližino sveče. Ustnice Miss DeVeere so bile čisto stisnjene, toda izraz se ji je takoi izpremenil, ko se je profesor obrnil k njej in nadaljeval: »Prav kakor ti, dragica!«

»Ah, Sessie,« se je našobila Dot, »to pripoveduješ vsem ženskam!«

»Ne vsem,« se je zasmejala Lucija. »Jaz sem tudi srečkana, pa mi tega še ni potrdil.«

»Potlej je prišla Hestera...« jo je strogo posvarila Amanda.

»Da, res. Ne glede na to, da je očarljivo dekletce, je bila očito zbe- gana, še preden je od nas kaj slišala o umoru. In nisem prezrla, da bi bila nad vse rada govorila z Johnom med štirimi očmi.«

»To sem kaj neumno naredila,« je tiho rekla Hestera.

»Ko je Hestera pogledala truplo,« je nadaljevala Lucija, »se ji je pogled takoi ustavil na brazgotini na levi roki. Potem ni hotela ničesar slišati o tem, da namerava s svojim molkom nekoga krili, in ko ji je nadzornik Moore zabrusil, da je neznanec, čigar imena ne mara izdati, morilec, sem ji brala z obraza, kako grotesken se ji zdi ta sum. Zdaj pa pridemo do bi- stvene točke. Hestera je bila po svoji navedbi zapustila hišo dvajset minut po sedmi uri; tik po sedmi uri je bila madame LaVelle še pri njej. Hestera je izpovedala, da je pogledala na električno uro, ker je bila njena za- pestna ura pokvarjena. Električna ura je prav kazala — o tem smo se lahko same prepričale. Toda okrog sedmih je bila huda nevihta in spominila sem se, da je pri nas ravno sedemnaest minut čez sedem hudo tresilo, tako da so pregorele mnoge varovalke. Ali ni bilo umestno misliti, da je nekdo šaril okrog Hesterine ure in to po-

maknil nazaj? A kdo? Drugi dan sem od Miss DeVeere izvedela, da je bila Hestera zapustila hišo natanko eno uro pozneje, kakor je izpovedala. Ne ona ne John nista slutila, kako sta mogli biti njeni navedbi različni in nasprotujoči si. Sinilo mi je v glavo; ali ne bi moglo biti to v interesu moža, ki ji je bil telefoniral, da bi pri poznejšem zaslišanju navedla napačen čas? Nisem dvomila o tem, da je zapleten v zločin. Tisto popoldne je bil med njeno odsotnostjo v hiši in je pustil pri njej kovčeg. Ali ni morda takrat pomaknil uro nazaj? Pozneje ko je bil umor storjen, jo je lahko spet popravil. Kajne?«

»Izvrstno!« je zamrmral profesor. »Na to misel ne bi bila nikoli pri- šla,« je rekla Dot DeVeere.

»O, Miss DeVeere, mnogo ste pri- pomagli k pojasnitvi umora,« se je nasmehnila Lucija. »Videli ste He- stero, ko je odhajala, in vaš živahni opis »Mr. Smytha« je bil kriv, da se je Mrs. Joffeyeva do smrti prestra- šila...«

»Da, res je,« je pritrdila Mrs. Jof- feyeva. »Ta Smyth mi ni bil nikoli prišel pred oči — saj veste, moie no- ge... toda ko ga je Dot opisala, sem bila prepričana, da moža poznam. Mora sem ga videti na kakšnem odru, zakaj kogar sem kdaj videla v svitu odrske razsvetljave, tega ne pozabim vse /svoje življenje...«

»Seveda!« je vzkliknila Dot, »saj sem videla, kako si prebledela, mati Joffeyeva, in sem te tudi vprašala, ali vidiš duhove.«

»Pravilno, Miss De Veere. Ostro ste opazovali,« je rekla Lucija vljudno. Za trenutek je oklevala, preden je nada- ljevala. »Da, skoraj bi bila pozabila; izvedela sem tudi, da je Dolores...«

»To je vsak vedel,« je rekel Michelan- gelo gubajoč čelo, »kdo je izvohal, da je bil ta Smyth Floto? Nihaš razen nas ni tega vedel.«

»O, stene imajo ušesa,« se je na- smehnila Lucija, a ni pogledala pro- fesorja, ki je nemirno drsal po svojem stolu. »V moji poklice spada, da vse iz- voham. Upam, da zato niste jezni na- me. In v bodoče se morda nekoliko tiše zagovarjajte...« Bila je videti ka- kor maiben, predržen fantalin.

»Vsa družina neprestano kriči,« je pokaral očka Fennelli.

»Tudi to utegne imeti svojo dobro stran,« je mirila Lucija. »Vsekako sem tako izvedela, da je bil Smyth Floto. Sprva nisem vedela kaj početi s to novico, zakaj po fotografiji sodeč je bil Smyth nedvomno Victor Shaw. Toda potem smo od Johna izvedeli Hesterino zgodbo in zazdelo se mi je, da imata Shaw in Floto sorodne črte. Težko je vse to raziasniti, zakaj go- vorila sem z vsakomer izmed vas in od vsakega sem izvedela kaj novega. Tako na primer ne smem prezreti Billa. Če ne bi bil imel tako ostrega sluha...« Poročala je, kaj se je tisti večer odigralo na dvorišču, in vsi so napeto poslušali. »Smola je bila, da nisimo prišle dovolji tiho, zakaj sicer bi bile že takrat ujele morileca...« Ni me pogledala. »...tako je pa lahko ušel. Po drugi strani sva imele takrat tudi srečo, zakaj našla sem na dvori- šču neki ključ. Nato je popisala, kako bi naju bil neki avto kmalu treščil ob zid. Tisti trenutek sem vedela, da je ključ velika naidba,« je rekla smeh- ljaje se. »Preden sva odšli domov, sva si ogledali še čudovito igro profesorja Sesama. Drugi dan sva naredili ma- hen poskus z madame La Velle, a na to se bom še povrnila.« Lucija je po- pisala latvično mošnička. »To je bila sijajna šala zame!« Zadovoljna se je zahihljala. »Malopridnež je namreč dišal ključ. Zdaj moram povedati sa- mo še, čemu mi je služil ta ključ.«

»Medtem ko je veselo popisovala naji- no pot na postajo podzemeljske želez- nice, sem v duhu ponovno preživela te strahotne minute...« Našli sva ročni kovčeg,« je nadaljevala Lucija in glo- boko vzdihnila.

Vsi poslušalci so odvretenili in ne- premično urli oči vanjo.

Zasmejala se je in odkimala. »Ali si lahko predstavljate: ko sva zgrabili kovčeg, mi je šinila v glavo nora mi- sel, prvi trenutek sem si namreč rekla, da je neka groznega v kovčegu... Toda morali sva ga dobiti in ga nisva smeli izpustiti, zakaj v najini bližini je stal neki mož, čigar obraza nisem mogla videti, ker ga je skrival za časopisom...«

»Lucija,« sem zakričala. »Tega sploh nisem vedela!«

»Seveda ne,« je odvrnila. »A to je bil vzrok, da sem ti rekla, da moraš na glas kričati, če bi se nama kdo poskušal približati. Zdirjali sva stran, mož nama je sledil, a ujel naui nik! Nasmehnila se mi je. «Bila si res ču- dovita, Marthy!«

Vse omizje je prevzelo napeto raz- burjenje. »Ko sva prišli domov, sem postavila kovčeg v najino spalnico, a morala sem biti hudo potrpežljiva, preden sem mogla pogledati vanj. Tudi ni bilo lahko, odpreti ključavnico. Šele pozno ponoči se mi je posrečilo...« Videla sem razločno pred seboj tisti pri- zora in komaj sem mogla razumeti, da je od takrat minil komaj en dan!...«

»Pogledala sem torej vani...« »Pusti umetne odmore, Lucija,« jo je osorno posvarila Amanda.

»Da, sestra,« je ubogljivo odvrnila Lucija. »Bila sem zelo olajšana, to moram priznati, zakaj tistega, kar sem pričakovala, ni bilo v niem.«

»Kaj pa?« je vprašal Jeff, cepetaje od nestrpnosti s svojimi dolgimi no- gami.

»Bil je poln denarja!« »Koliko?« je vprašal stvarno očka Fennelli. »Šestdeset tisoč dolarjev. Toda to sem šele pozneje izvedela. Videla sem samo, da je cel kup denaria. In tako sem bila prepričana, da bo morilec poskušal, priti po kovčeg.«

Dalje prihodnjč

ZA HRBTOM CIVILIZACIJE

Otok ljudozrcev in iskalcev zlata

Zanimivosti Nove Gvineje in njenih prebivalcev

Nova Gvineja je zadnje mesece stalno v ospredju vojnih dogodkov na Tihem oceanu. Zato ne bo odveč, če naše bralce nekoliko seznanimo z zanimivostmi tega otoka.

O Novi Gvineji, velikem otoku vzhodno od Molukov in severno od Avstralije, je prvi pisal Italijan Corsali in je svoje poročilo o njej poslal v začetku 16. stoletja firenskemu vojvodi Juliju Medicejskemu. Otoku je dal ime Nova Gvineja španec De Ritis, ki se je sredi 16. stoletja izkreal na njem. Zdelo se mu je namreč, da so domačini tega otoka zelo podobni prebivalcem afriške Gvineje.

Nova Gvineja ima površino 772.000 kvadratnih kilometrov in je torej po velikosti takoj za Grönlandijo. Otok je zelo hribovit; gore na njem so visoke do 5000 metrov. Na Novi Gvineji vlada ekvatorialno podnebje, vendar imajo nekateri predeli silno dosti padavin (do 6000 mm). Velike ravnine so pokrite z nepreloženimi pragozdovi, skozi katere tečejo globoke reke. Zato je Nova Gvineja še precej neznana. Nekaterih krajev na njej belci sploh še niso raziskali.

Otok šteje 1.100.000 prebivalcev, poleg tega živi na njem še nekaj tisoč belcev. (Če pomislimo, da je Nova Gvineja dva in polkrat večja od Italije, sele vidimo, kako redko je obljudena.) Domačini na Novi Gvineji spadajo k tako imenovani oceanjski skupini, po gorah pa žive majhna črna primitivna plemena. Vsi domačini Papuanci, Melaneziji in Negriti pa so še zmerom na zelo nizki kulturni stopnji. Na Novi Gvineji so celo še kraji, kjer žive ljudozrci; tamkajšnji domačini se krase z lobanjami svojih ubitih sovražnikov.

V glavnem žive domačini na Novi Gvineji od lova in ribolova. Nekatera plemena, predvsem tista, ki so prišla v stik z belci, so se naučila primitivno obdelovati zemljo in graditi hitre jadrnice. Na tistem delu otoka, ki ga upravlja Avstralija, pridobivajo iz rečnega peska zlato. Zaradi te drage kovine je v 16. stoletju španski raziskovalec Saavedra ta otok imenoval Isla de Oro, t. j. otok zlata. Ko so leta 1877. v bližini Port-Moresbyja odkrili zlato, je tudi na Novi Gvineji zavladala zlata mrzlica, ki je pa kmalu spet prešla, ker vse zlato, ki so ga pridobili v tem kraju, ni vredno več ko dva milijona funtov sterlingov.

Glavne pridelke tega velikega otoka daje poljedelstvo, ki zavzema približno 100.000 hektarov zemlje. Goje kokosove orehe, kopro, kavčuk, kopoljo, kavo, riž, čaj, bombaž, tobak in kakao.

Na otoku je precej razvita tudi živinoreja; saj šteje Nova Gvineja okrog 20.000 glav rogateg živine, deset tisoč koz, osem tisoč svinj in približno okrog tisoč konj.

Nova Gvineja je še zmerom vredna pustolovskega in romantičnega imena »Skrivnostni otok«. Izvzemši obalo, kjer so belci zgradili nekaj manjših mest, je namreč še zmerom precej neraziskan — po zaslugi visokih gor in nepreglednih pragozdov; a ne najmanj spričo krivolčnosti njegovih divjaških plemen.

Zakaj so stari Rimljani nadišavljali svoje obleke?

V starem veku so pridobivali rdečo barvo iz rdečih polžev. S to barvo so barvali vse mogoče tkanine. Žal ji pa niso mogli odvzeti mogočnega neprijetnega vonja po žveplu, ki ga je imela. Rimljani so si zato pomagali z močnimi dišavnimi samo da bi njihova obleka ne smrdela.

Indijci se radi zastonj vozijo

Povsod na svetu se ljudje če le morejo zastonj vozijo po tramvajih in avtobusih. Posebno je pa baje ta »bolezen« razširjena v Indiji. Preteklo leto so izračunali in ugotovili, da se je vse leto peljalo na tramvajih nič manj ko 315.247 zastonjkarjev.

Kadar se divjaki goste...

Ne smemo misliti, da imamo samo civilizirani ljudje sladokusne želje. Tudi divjaki si znajo privoščiti dobro pečenko, samo da jo pripravijo na način, ki je nam nekoliko tuj.

V Polineziji velja kot posebna poslastica golobja pečenka. Duše jo v nekakšni kaši, ki je pripravljena iz mozga mlade palme, jo zavijejo v prijetno dišeče liste in pečejo v prsti, obdani z razbeljenimi kamni.

Zdravila proti sončnemu mrku

V sedemnajstem stoletju so padarji prodajali posebna zdravila proti sončnemu mrku. Sicer ne smemo misliti, da so naši predniki živeli v veri, da je sončni mrk kakšna bolezen, misliti so pa, da je ob mrku ozračje polno skrivnostnih strupov in da se morajo s posebnimi zdravili varovati proti tem kvarnim vplivom. Padarji so delali dobre kupčije, ljudje so bili pa tudi zadovoljni, da se v času mrka niso »zastrupili«.

Čudežna ura

Neki švedski delavec je v prostem času izdelal uro, ki kaže poleg ur tudi stanje sonca in meseca, v notranjščini ima pa pripravljen koledar, ki se avtomatično odvija. To pa še zdaleč ni vse; če jo človek navije

La fotografia, pubblicata questi giornidalla rivista italiana «Tempo», rappresenta plasticamente la topografia di Stalingrado come pure le direzioni degli attacchi tedeschi. — Gornjo sliko je priobčil te dni italijanski list «Tempo» v svoji najnovejši številki: kaže nam plastično risbo mesta Stalingrada in smeri nemškega napada.

V 10 letih 369 novih glasbil

Po ugotovitvah neke pariške založbe so v zadnjih desetih letih ljudje na svetu iznašli nič manj ko 369 novih glasbil. Vsa ta glasbila so patentirani, vendar se je izkazalo, da jih je med njimi porabnih in pripravnih za izdelovanje v večjih množinah samo dvanajst.

Vsa druga glasbila imajo samo vrednost tehnične igrčke in nanje kvečemu igrajo iznajditelji sami.

Z ribo se žogajo

Kadar Nil neha poplavljeni in steče voda nazaj v strugo, ostanjejo v nanešenem blatu velike množine svojevrstnih rib, imenovanih fahak. Te ribe spadajo v skupino navadnih sip, imajo pa svojevrstno zmožnost, da lahko svoje telo napihnejo z zrakom, tako da postanejo okrogle.

Tako se egiptovski otroci s temi ribami žogajo. Pobirajo jih namreč iz nilskega blata, jih posuše, potem pa spet napihnejo.

Zanimivosti o danskih kolesarjih

Po ugotovitvah danske policije, je na Danskem prijavljenih nič manj ko 2,25 milijona koles. Če pomislimo, da šteje Danska komaj 3,5 milijona prebivalcev, potem vidimo, da so Dani strastni kolesarji.

Policija je pa prav tako tudi ugotovila, da je čedalje več prijav ukradenih koles. Samo v Kjöbenhavnu je na primer menjalo svojega gospodarja kar 12.400 koles na leto. V vsej Danski je bilo pa v enem letu pokradenih 30.000 koles in 60.000 zračnih sesalk.

Tudi ribe vonjajo

Živali navadno bolje vonjajo kakor ljudje. Vendar doslej ljudje niso vedeli, da je ta čut razvit tudi pri ribah. Zdaj so pa znanstveniki napravili nešteto poskusov z različnimi vrstami morskih in sladkovodnih rib in ugotovili, da večina izmed njih vonja.

Posebno razvit vonjalni organ imajo neke majhne ribice. Te na primer vonjajo, če se bliža sovražnik. Znanstveniki so vliili k ribicam vodo, v kateri so pred nekaj minutami še plavale ščuke in ribice so se na mah razpršile in poskrile v koticke.

Kokosovi orehi so sadovi morskih dreves?

Kokosovi orehi imajo zelo trdno lupino in zelo dolgo lahko vzdrže na vodi. Morski tokovi so jih že večkrat prinesli k obalam drugih zemljin.

V srednjem veku, ko ljudje še niso vedeli, kje rastejo ti naplavljeni kokosovi orehi, so mislili, da so priplovili na morsk gladino sadovi dreves, ki rastejo na dnu morja.

Ptiči hitro rastejo

Če pomislimo, kako hitro rastejo ptiči, se nam zdi človekov razvoj zelo počasen. Mlade lastavice že po desetem dnevu dosežejo teže odrasle lastavice. Vendar so ugotovili, da je lastavica razvita samo po teži, »duševni« razvoj gre pa počasneje, zato lastavica kljub doraslosti po desetih dneh še ne zna letati.

Zanimivosti z vseh vetrov

Indijci si smeje čistiti zobe samo z vejicami določenih dreves. Navadne zobne ščetke iz živalskih ščetin se jim zde namreč nečiste.

Zdravniki so ugotovili, da nezrelo sadje ne škoduje žolodcu. Človeška prebavila lahko prebavijo tako nezrelo kakor zrelo sadje, samo če ga dobro prežvečimo. Nezrelo sadje težko prebavimo samo zato, ker ga zaradi kislostega okusa slabo prežvečimo.

V Belgijskem Kongu v Afriki je pred 30 leti začel bljuvati ognjenik

Mikena. Izšlo se je toliko žareče lave v bližnje jezero Kivu, da se je jezerska voda v nekem zalivu segrela na več ko 60 stopinj. Tako so domačini lahko nalovili velike količine skoraj kuhanih rib.

Po večini živali spe po jedi. Posebno mački in psi si zmerom privoščijo po svojem kosilu kakšno urico počitka.

Oveč imajo izredno dober tek. Na paši lahko jedo venomer kar 12 ur, ne da bi to kaj škodilo njihovemu žolodcu.

Ščuka lahko živi tudi 150 let, krpa pa celo 250.

Blisk je navadno dolg od dva do tri kilometre.

Odrasel lev lahko zaporedoma napravi več po devet metrov dolgih skokov.

Človeška koža ima povprečno površino 1,5 kvadratnega metra.

Na zemeljski površini je povprečno 21 milijonov ton ogljikove kisline.

V tropskih pragozdovih živi neka posebna vrsta velikanskih pajkov, ki dela tako močne mreže, da se vanjo često ujamejo ptice, plazilci in celo sesalci. Pajek te velike živali tako spretno ovije z mrežo, da mu nikakor ne morejo ubežati, potem jih pa izsesa.

V Mehiki imajo prav svojevrstne in evropskim prav nič podobne ženite običaje. Tako mora na primer v zakon moški prinesiti balo in urediti stanovanje. Mladi ženi niti s prstom ni treba migniti.

Širom po svetu

Silen vihar je divjal v vsej okolici Benek, zlasti na rodovitnem otoku Sv. Erazma. Trem hišam je vihar odnesel streho, izruval več dreves in naredil veliko škode po sadovnjakih. Na morju je vihar prevrnil več bark in poškoval kopaljšča.

Te dni je minilo 80 let, odkar so v Evropi zgradili prvo tobačno tovarno in začeli izdelovati cigarete. Ta prva tovarna je stala v Draždanih v Nemčiji. Le počasi so prišle cigarete do današnje veljave, prej so kadilci rašili tobak žvečili in njuhali. Šele v zadnjih 30 letih so se kadilci oprijeli cigarete.

Ljubi otroci!

Z zanimanjem ste brali pravljico o potepuhu Jakcu in njegovih dogodovčinah. Najbrže vam je bilo žal, ko se je Jakec naposled izmazal iz vseh zadržev in je bilo naše lepe pravljice konec. Da vam ne bo preveč dolgčas po njej, smo izbrali za vas novo, prav tako lepo in prav tako zanimivo pravljico:

„Kuharček Andrej“

V starih časih je imela imenitna gospoda svoje kuharje in kuharčke. Bili so hudi časi, saj je marsikateri kuharček plačal slabo kosilo s svojo glavo. Naš

„Kuharček Andrej“

je imel posebno težko službo. Služil je pri starem grofu, ki bi dal vse bogastvo sveta, če bi mogel biti še enkrat mlad. In njegov kuharček naj bi mu pri tem pomagal. To je bilo nevarnejše, kakor se morda zdi. Brali boste, kako je kuharček Andrej rešil svojo težko nalogo vsem v zadovoljstvo in sebi v srečo, kaj vse je pa pri tem doživel, tega vam ne izdamo. Pravljica

„Kuharček Andrej“

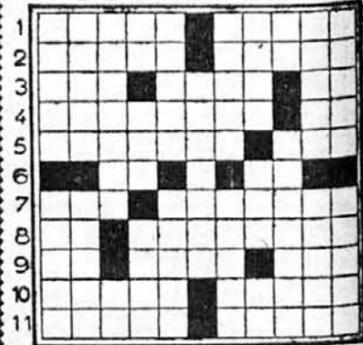
bo med našimi najlepšimi pravljicami, in je narejena po slovenski narodni pravljici. Izhajati bo pričela v prihodnji številki »Družinskega tednika«. Priporočite jo tudi svojim staršem in svojim malim prijateljem!

UREDNIŠTVO »DRUŽINSKEGA TEDNIKA«

UGANKE

Križanka

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11

Vodoravno: 1. Vrsta obvestila; vošla mera. 2. Ponavljajoča se količina; Odisejeva domovina. 3. Poželenja; tuje žensko ime; Poljak tako piše č. Madžar pa c. 4. Vrsta cevi, tudi šaljivo ime za neko orožje; števniki. 5. Ločilo; oblika pomožnega glagola. 6. Ploščinska mera; povratni zaimek. 7. Urejenost; tujka za najmanjšo količino. 8. Rimljanu je pomenilo in; baltska država. 9. Pogojni veznik; arabski knez; če ne more govoriti. 10. Zvijazec; nasprotno od stari. 11. Postal je Pavel; očiščen.

Navpično: 1. Oblika glagola, ki pomeni priti na cilj; vrsta ugank. 2. Zunanost, način pojava in biti (2. skl. mn.); nauk o nravnem življenju. 3. Bolezenski pojav, prav za prav vzrok; mednet. 4. Zeusova ljubica; zrak po grško in latinsko; nedelavne. 5. Indijanska trofeja; baltsko mesto in reka. 6. Čistiti. 7. Lahka kovina; tujka za pravilo (4. skl.). 8. Veznik; član družine; drevo (brez samoglasnikov). 9. Kazalni zaimek; vzgajališče, zlasti na visokih solah. 10. Lišaj; izpuščaj, prišč (medic.). 11. roparska ptica. 11. Različno; materin.

STOPNICE

1. K o — — — — —
2. — k o — — — — —
3. — — k o — — — — —
4. — — — k o — — — — —
5. — — — — k o — — — — —
6. — — — — — k o — — — — —
7. — — — — — — k o — — — — —

1. nasebina, izkoriščana dežela; 2. prebivalec izkrižane mesta; 3. umrli; 4. duhovniška stopnja; 5. pojem razsežnosti; 6. ruski skladatelj; 7. prislov, ki ga reševalci glade na te uganke menda ne bodo uporabili.

POSETNICA

E. Skok

Rute

Ta gospod ima poklic, ki med ljudmi ni posebno priljubljen.

ISTOIMENICA

»Utrujen si? Le name sedi, brate, a slabo bo, če jaz se nate!«

ENAČBA

a + (b-ia) + (c-sr) + (d-ek) + (e-p) + (f+i) = x
a = dvoživka; b = vrsta jabolk; c = gozdna žival; d = upadek; e = plavati; f = človeka tlačiti; x = pregovor.

ČUDEN TOPLOMER

Če toplomer nahitroma vtaknemo v vročo tekočino, opazimo presenetljiv pojav, da živo srebro najprej pade, namesto da bi se dvignilo. Kako naj si razložimo ta pojav?

ODGOVOR:

Nato se začne segrevati in razteka. Toplo srebro najprej segreje steklo, ki je težja od zraka, se ohlaja pred.

ENA O LEDU

Zakaj naj polagamo led v lednjaku nad ali poleg stvari, ki jo hladimo, ne pa pod njo?

ODGOVOR:

Če led postavimo pod stvari, se ohlaja pred. Voda se segreje in razteka. Voda se ohlaja in se ohlaja pred.

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno: 1. Madagaskar. 2. Iluzija, aj. 3. ni, Ondra. 4. Efraim, pr. 5. Il, nastri. 6. ara, patron. 7. liter, igra. 8. ogonec, oe. 9. Gero, lovka. 10. Ilja, pl. 11. trimog. — Navpično: 1. mineralogija. 2. alij (— pila). Rigel. 3. du, historija. 4. Azori, enaj. 5. Gina, pre. ata. 6. ajdina, cl. 7. Sarnati, opis. 8. trgovina. 9. A. A. (— An ton Ašker). Števniki: ključ: a = čirli; b = posten; c = kuga; d = aviz; — Zlato se preizkusa s ognjem, človek pa z zlatom. Premikanica: Slovak, Anglež, španec. Črombenik: 1. rok. 2. Rodos, 3. vodomer, 4. komar, 5. ser.

Hjelgin dom

* LJUBEZENSKI ROMAN *

Nič mi ni odleglo, ko sem za seboj slišala, kako je nekdo po norveško dejal:

»Ti, Gunnar, ali ni to tista mala, ki sva jo zadnjič videla pri Weerstegu?«

Obrnila sem se in spoznala moža, ki je v gostilni v živalskem vrtu šel tako tesno mimo naše mize, da je strgal z naslonjala moje ročno torbico.

»Kajpak je tista. Boš videl, letela bo z istim letalom.«

»Previdnost, fant, mogoče pa razume norveški.«

»Beži no, saj samo francoski govori.«

Kar težko sem se pritažila in se dalje pogovarjala z Jeanom.

»Potniki za Kjöbenhavn!« je zadelo iz zvočnika.

Uniformiran postrešček mi je vzel kovček, plašč in dežnik. Jean me je popremil do rdeče pošasti s srebrnim gobcem in rumenimi perotmi. Videla sem, kako sta tedaj tudi oba Norvežana krenila proti letalu in kako se je mož, ki mu je bilo ime Gunnar, poslavljaj od svojega tovariša.

Jean me je skušal poljubiti. A nisem pustila. Sama ne vem, zakaj ne. Nenadno mi ni bilo do tega.

»Pa srečo, Gunnar,« sem slišala, kako je rekel prijatelj. »Glej, da ne padeš! In nobenega flirta med potjo!«

»Hvala.«

»Pozdravi doma. Povej jim, da mi gre dobro.«

»All right!«

Zaloputnili so vrata in jaz sem bila prvič sama z možem, ki o njem nisem vedela drugega, kakor da mu je Gunnar ime.

Sedela sva vsak na eni strani ozkega srednjega prostora, ta mož in jaz. Okrog naju je zijalo šest praznih sedežev. In na vsakem sedežu je ležala torbica z impregniranimi škričljivi, »Für Luftkrank«, »For Airsickness«, »For Luftsyge!« je pisalo na njih z velikimi, zlovesčimi črnimi črkami. S plahimi slutnjami sem jih ogledovala, krčevito zvečila žvečilni gumi in uživala razgled — bolje pogled navzdol — s kar se da veliko vnuem.

Ta vnuema je pa postajala vse bolj mlačna in je naposled čisto ugasnila. Letalo se je gugalo, burja je tulila in jaz sem skilila po impregniranem škričlju...

Pogledala sem moža na drugi strani, toda takoj sem se spet obrnila. Sedel je vzravnavno in strmel vame. V rokah je držal časopis, norveški časopis — moj časopis. Sredi muke sem se nasmehnila. Zdal mi rada vedela, ali so že priobčili moje popotne vtise. Ali jih je že bral?

Obrisil pokrajine pod nami so bili čudno sploščeni in ostri. Globoko spodaj je ležalo neko jezeró kakor sivosinje oko. Pred seboj sem videla pas morja. Najbrž bomo kmalu čez dansko mejo.

Bilo mi je čedalje slabše. Hkrati se me je lotila lahna vrtoglavica in čutila sem, kako mi je kri usahnila z lic. Na lepem mi je bilo, kakor da bi letalo plezalo čez neviden strm hrib. In takoj nato je štrbunknilo navpično navzdol — en meter, dva metra, dosti metrov, kaj vem... Temu torej pravijo značna luknja, sem se pomislila. Nato sem naslonila glavo na naslonjalo in zaprla oči, kakaj vrtoglavica je postala prehuda.

Ne vem, koliko časa je preteklo, ko sem začutila na čelu hladno roko in slišala, kako je neki glas dejal:

»Pijte! Bolje vam bo!« in že mi je nekdo vtil konjak v usta.

Bilo je tako dobro, da je bil nekdo pri meni, ki mi je pomagal. Hvalalezna sem mu bila za to.

»Strašno ste bleedi,« je rekel po francosko.

Skušala sem se nasmehnuti. Tudi on se je smehljaj.

»Ali vam je že kaj boljše?«

»Sele zdaj sem lahko izpregovorila.«

»Da, hvala,« sem odgovorila. »Sicer pa kar lahko govorite po norveško. Zelo ste dobri z menoj.«

Zardel je ko puran. »Za božjo voljo, ali ste mar Norvežanka?«

»Menda vendar ni potrebno, da se tega tako prestrašite!« Zdal sem bila

že toliko na konju, da se je spet pokajavila moja prerojena dovornost. »Saj niste nič slabega rekli o meni. Tedaj pri Weerstegu ste celo trdili, da sem vražje zala, kar pa v tem trenutku prav gotovo mirne duše preklicujete.«

Zasmejal se je.

»Da, tedaj ste bili res čedni. Ne, ne, je mirno sedite in se naslonite, tako, da.«

Podložil mi je pod zglatje nekaj mehkega, menda je bil njegov površnik, zvit v blazinjo. Poprej sem si bila mislila vsaj enkrat z glavnikom potegniti čez lase in si napudrati nos. Res mi je že odleglo, toda poslušno sem se naslonila nazaj.

»Mislim, da me položaj opravičuje, da se vam predstavim,« sem ga slišala reči. »Čeprav sva takomalo časa skupaj, se mi zdi, da se že dobro poznava. Ime mi je Gunnar Brekke in sem inženir.«

Previdno, ker je bilo še zmerom nekoliko nevarno, sem obrnila glavo proti njemu in povedala svoje ime in poklic.

»Tak vi ste to? In jaz sem si zmerom predstavljal častljivo gospo okrog štiridesetih let.«

Človeku se vselej dobro zdi, če izve, da je znan.

»Silno me veseli, da sem vas spoznal. Mnogo tistega, kar ste zapisali, sem prebral. Bistri ste.«

»Zelo prijazno,« sem dejala. Kaj naj bi tudi na kaj takšnega odgovorila.

»Pred kratkim sem bral neki vaš članek, vendar nisem istih misli o vsem, kar ste napisali. No, da, o tem se lahko še kdaj drugič sprickava.«

Sam Bog ve, da me je upanje na »kaj drugič« prijetno presenetilo. Bili smo nad danskim otočjem. Leteli smo precej nizko. Videla sem belo pobarvan delavske hišice v oceanu zelenih polj. In črede krav, ki so se zdelo velike kakor poljske miške. Kakor da bi gledala igračke. Nato spet voda in čez čas tik pred nami ravna planjava.

»Zdal bomo takoj v Kastropu,« je rekel Gunnar. In tisti trenutek se mi je zdelo, da se je dvignilo morje pred mojim očmi posev z vsemi ladjicami in parniki, ki so pluli po njem. Oklenila sem se naslonjala in zastokala.

»Le mirno, voda nam ne bo pljusnila v obraz, samo pristajamo,« je dejal Gunnar. Takoj nato je letalo zdrčalo po blagoslovljeni materi zemlji — minuli sta ravno dve uri in štirideset minut, kar smo odleteli iz Amsterdama.

Carinski pregled in pregled potnih listov sta bila hitro za nami in vstopila sva v avtobus, ki naj bi naju prepeljal v Kjöbenhavn.

»Nočem biti vsiljiv,« je dejal Gunnar, »toda povejte, ali ste s kom domeni?«

Odkimala sem.

»Ali bom preveč razveden, če vas vprašam, kam nameravate? Nerač bi vas namreč samo pustil v mestu, dokler ste še tako bleedi. Ne bi vam bilo posebno prijetno, če bi na cesti nenadno omedleli.«

»Poiskala bom primeren hotel. Prav za prav sem bila mislila na Hôtel d'Angleterre.«

»Izvrstno. Avtobus se ustavi prav nasproti tega hotela. Ali poznate Kjöbenhavn?«

»Ne, prvič sem tu.«

»Imenitno, potem sem vam že iz golega človekoljubja dolžan, da vam razkažem mesto.«

Nisem ugovarjala. Čutila sem, da mora biti tako.

Gunnar je čakal v veliki hotelski veži, medtem ko sem si najemala sobo.

»Tako, zdaj je vse v redu,« sem dejala, ko sem spet stopila k njemu.

»Zelo lepo. In zdaj pojdite gor in se nekoliko polepsajte, kakor ženske tako dobro znate. Počakal bom tukaj

na vas. Nato si bova privoščila dansko kosilo. To vam bo dobro delo. Le podvizajte se!«

Da, moralo je biti tako. Bilo je dobro in prav. Nikoli nisem še tako napeto premišljala, katero obleko naj oblečem, še nikoli se nisem tako vneto trudila z urejanjem pričeske, pudranjem in olepšavanjem. Kljub temu sem že dvajset minut pozneje spet stopila iz dvigala v hotelsko vežo.

»Da, zdaj spet poznam zalo dekle iz Amsterdama. To gre pa hitro pri vas!«

»Da, in razen tega sem se še oprhala pod mrzlo prho!«

Pohvalno se je nasmehljaj.

»No, poslušajte, jaz poznam Kjöbenhavn, vi pa, kakor sami pravite, ne. Ali ne bi kazalo, da bi se — kajpak samo zaradi enostavnosti — dogovorila, da vas bom jaz vodil, vi boste pa lepo ubogali? Mislim, da sami še ne morete s pridom odločiti, kam naj jo mahneva.«

Kajpak sem privolila.

Obedovala sva na hotelski terasi. Jela sem svojega spremljevalca modro in previdno izpraševati po istem sistemu, ki sem ga bila preizkusila pri Jeanu. (Kako daleč mi je bil zdaj Jean!) S pomočjo spretno prikritih vprašanj sem ga skušala pripraviti, da bi pripovedoval o sebi. Vendar se mi ni posrečilo. Namesto tega sem jaz pripovedovala. Nisva še pojedla narezka, ko je že vedel, da sem prvič v tujini in da sem bila pri teti v Amsterdamu. Pri italijanski solati in telečjem jeziku v žolci sem mu povedala svoj naslov v Osloju in da mi je v resnici ime Hjelga. Kisinka je pa psevdonom. In ko si je potregel s prazenim krompirjem k pečenemu piščancu, sem ravno pripovedovala, koliko sem stara, pri kavi in kjöbenhavenskem pecivu je pa vedel tudi že, da nimam staršev — vedel je sploh že vse, kar se da o meni vedeti.

»Mislim, da je najboljšje, če zdaj nekoliko ležete in se odpočijete,« je odločil naposled. »Ob šestih bom prišel po vas. Tonlo se obicite, večerjaja bova v Tivoliju, tam je zvečer hladno.«

Nato sem sedela v svoji sobi na robu postelje in blaženo strmela predse.

To sem torej jaz! Jaz, Kisinka, ki slovim in podjetju in v krogu svojih prijateljev za najsamostojnejše bitje na svetu! Kisinka z možkami možgani, kakor ima navado reči Hans. Kisinka s hladno, preudarno glavo! Poslušno sem storila vse, kar mi je bil zapovedal gospod Gunnar Brekke. Tako rekoč prav nič ne vem o njem. Niti ne, zakaj se mudi v Kjöbenhavn, ne, kje sicer živi. Tudi tega ne vem, kje zdaj stanuje, ali si je najel sobo v kakšnem drugem hotelu, zakaj in kako dolgo je bil na Holandskem. Vem samo, da ima najlepše sinje oči, kar sem jih kdaj videla, nenavadno lep glas in čudovito zmoglost, da odloča zase in za druge. Če točno premislim, pač že marsikaj vem.

In tako sem pozvonila in naročila sobarici, naj me o petih zbudi.

Točno ob šestih sem bila že v hotelski veži, isti trenutek je pa tudi že vstopil Gunnar.

»Vedel sem, da boste točni,« je dejal. »Tako je to vedel. Točnost je ena največjih čednosti, ki jih more imeti ženska.«

Sla sva v Tivoli. Ni me vprašal, ali bi mi bilo morda ljubše, če bi se peljala. Vseč mi je bilo, da sva se izprehodila. Torej sva šla peš.

Bil je najnenavadnejši večer, kar sem jih kdaj doživela. Gunnar je bil pravi kavalir; še nikoli nisem srečala človeka s tako neprisiljenim in tako korektnim nastopom. Vendar je bilo nekaj med nama, nekaj nedopovedljivega, neki čar, neka napetost;

bilo mi je, kakor da bi bila ukleta. Pogovarjala sva se o potovanjih, o letenju — Gunnar se je bil kajpak že večkrat peljal z letalom — o Amsterdamu in Kjöbenhavn, o časopisih in literaturi, torej o čisto vsakdanjih stvareh.

»Gotovo imate radi živali?« je med razgovorom vprašal Gunnar.

»Zelo,« sem pritrčila in mu jela pripovedovati o mali angorski mucu Nitusi, ki sem jo imela kot otrok. In Gunnar mi je pripovedoval o svojem dolgodlakem terierju, ki je dobil neko nalezljivo bolezen in ga je moral zato ustreliti.

»Moja gospodinja je rekla, da sem krut, ker sem ga sam ustrelil,« je dejal. »Seveda ni razumela, da sem storil to prav zato, ker sem ga imel tako rad.«

»Moja gospodinja, to je bila že drobna opora. Torej ne stanuje pri svojih starših — bogve, ali še žive — temveč v družinskem penzionu ali v opremljeni sobi.«

»Oh, živali! Mislim, da bi šla jutri v živalski vrt. Sicer ni tako velik kakor v Amsterdamu, toda kar čeden.«

»Prav rada,« sem odgovorila. In premagala sem se in naposled vprašala, kako dolgo se namerava ostati v Kjöbenhavn.

»Mislim, do petka. Upam, da se bova skupaj peljala v Oslo.«

To je dejal tako mimogrede, kakor da bi šlo zato, ali bova šla skupaj do bližnjega cestnega vogala.

Spet nisem ugovarjala.

Drdnila sem si še eno vprašanje. Kje stanuje v Kjöbenhavn?

»Pri znaneh. Ali hočete k sladoledu portsko vino ali madeiro?«

Lahko bi si bila torej vprašanje prihranila. Kar bom hotela vedeti, mi bo prej ali slej že sam izdal.

Orkester je jel igrati, ko sva že vstala. Zaplesala sva en valček in en fokstrot, nato sva šla čez teraso v zabavišče Tivoli. Vozila sva se z višinsko in podzemeljsko železnico in Gunnar me je objel okrog hrba in se smejal mojemu prestrašenemu zapetemu obrazu. Vendar je bilo čisto naravno, da mi je položil roko okrog hrba in ko smo se vozili skozi predor, ni storil tistega, kar stora vsj moski.

Zaprta sem za sekundo oči in si dejala: tegale ne smeš pokvariti! Če boš z njim čez čas sedela v eni izmed teh gostilnic in bo jel filozofirati, ne smeš biti hladna in podsmehljiva in se iz vsega norčevati. Ze marsikatero prijateljstvo sem tako izgubila. Prijateljstvo tega moža pa nisem hotela za nobeno ceno izgubiti.

Vendar nisva prišla do filozofiranja. Res sva pristala v zabavnih, majhni restavraciji, pila sva kavo in liker proti nočnemu hladu in se pogovarjala trezno in razumno o vseh mogočih rečeh.

»Pravi otrok ste,« je dejal Gunnar. Najbrž sem ga prestrašeno pogledala: marsičesa že so me moji prijatelji dolžili, ali da sem otrok, nisem v poslednjih desetih letih nikoli več slišala.

»Tako prijetno je, pohajkovati z vami, se je nasmehnil. »Saj niste še prav ničesar doživeli! Navdušujete se za fizike, za vedežvalke in opice iz pliša. Čudna zmes otroka in zrele žene.«

V tistih starih dneh, ki sva jih skupaj preživela v Kjöbenhavn, sem naposled izvrtala, da je bil Gunnar na študijskem potovanju po Nizozemskem, kjer je študiral z denarjem, ki ga je bil podedoval po materi. In izvedela sem da se zdaj vrača domov, ker je dobil službo pri nekem velikem električnem podjetju; kakor je sam rekel, je imel »prejeto

srečo, da je dobil to delo, s plačo 300 kron na mesec. In na lepem sem se čutila močnejšo od njega. Saj sem imela večjo plačo kakor on!

Ko sva v petek dopoldne sedela na ladji med Helsingørjem in Helsingborgom, je mimogrede omenil, da živi njegov oče v Askerju, da bo pa on, Gunnar, zaradi službe moral stanovati v mestu. In tako sem bila vsaj nekoliko poučena o njegovem življenju.

»Poklical vas bom po telefonu v ponedeljek,« je dejal, ko sva se lotila pred mojimi hišnimi vrati.

Nato sem stopila v zastrto sobo, privla luč, poiskala odeje in blazine in si pripravila posteljo in kopal. In ves ta čas sem mislila, da morajo do ponedeljka miniti še trije dnevi.

Kaj za božjo voljo naj v teh treh dnevih počnem?

V soboto sem poklicala Matti in za tisti večer me je povabila za dobrodošlo na prijateljsko pojedino. Seveda sta bila pri njej tudi Hans in Willi; vse je bilo neizpremenjeno, le z izjemo, da je bil zdaj očitno Hans pri Matti bolj v casteh. Kajpak sem jim morala pripovedovati o vsem, o Amsterdamu, o Jeanu, njegovem avtu in o kranju. Ko sem drugič omenila Jeanovo ime, je Matti že vse uganila.

»Hoho,« je dejala »zdi se mi, da si se imela v vsakem pogledu dobro.«

Nisem tajila, saj nisem imela ničesar prikrivati. Toda nekako nerrijetno mi je bilo ob misli, da mislijo te tri preproste, odkrite duše o meni in Jeanu nekaj, kar ni bilo res. Hitro sem jela pripovedovati o mojem poletu v Kjöbenhavn in kako slabo mi je bilo med potjo, toda Gunnarja nisem omenila. Niti z besedico ne.

»Kaj si pa prav za prav natvezla mojemu stricu o meni?« je vprašal Hans. »Tako potem, ko si bila v Bergnu, mi je poslal 200 kron.«

»To sem si pač mislila,« sem triumfalno. Moj načrt se je bil torej posrečil. Hans se je smejal in se mi zahvalil.

Nato sem napeljala pogovor na Siri in sem vprašala Hansa, ali ni nobene možnosti, da bi jo vzele v službo pri zavarovalnici, kjer on dela.

Hans je bil, kakor sem že povedala, poln hvaležnosti. »To bi ne bilo nemogoče,« je dejal. »Nekaj so govorili, da bomo še eno uradnico. Za agentko menda ni sposobna?«

»Ne verjamem, Hans. Ni dovolj predrzna in vsiljiva.«

»Govoril bom s šefom osebja, bomo videli.«

Pozneje je dejala Matti: »Tako čudna si danes, Kisinka! Nikoli si ne bi bila mislila, da znaš biti tako tiha.«

Najbrže sem bila res tiha. Ves čas sem mislila na Gunnarja. In šla sem zgodaj domov.

Bilo je prijetno, ko sem v ponedeljek spet prišla v uredništvo. Blagoslovljeno uredništvo s svojim nemir in dejavnostjo z ropotajočimi pisalnimi stroji in brnečimi telefoni!

Pogledala sem v ekspedit in povprašala po Siri.

»Je ni tukaj,« je dejala gospodična Nissnova in dvignila slušalko z enega izmed obeh telefonov, ki sta zvonila kakor za stavo. Mislila sem si torej, da je pač spet kdo Siri kam poslal, in sem se vrnila v svojo sobo. Tamkaj sem jela risati načrt za zabavno žensko stran za drugi september in se lotila članka »ženske, ki praznujejo 25letnico svojega dela!«

Morala bom pač nekoga intervjuvati, da bom izvedela kakšne zanimive podrobnosti.

Zatekla sem se k tovarišu Peder-snu, temu geniju za vse.

»Petersen, ali poznate kakšno žensko, ki praznuje že petindvajseto obletnico svojega poklica?«

Petersen je nekoliko pomislil.

»Mislim, da bi to utegnla biti Solvejg Strandova, odvjetnica tamle na vogalu. Po letih sodeč bi dejal, da je.«

Odločila sem se torej za Solvejgo Strandovo. Da, bilo je res, kar je bil dejal Petersen. Solvejg Strandova je praznovala 25letnico svojega dela.

Dalje prihodnji

HUMOR

Priden otrok

Mati vpraša svojega nadobudnega sinčka, zakaj se ne igra s soslednimi otroki, sinček se pa odreže:

»Njihove matere jim ne dovolijo, da bi se z menoj igrali!«

Prezgodaj

»Ko sem se poročil, sem naredil največjo neumnost v svojem življenju.«

»Tega pred smrtjo vendar ne moreš trdit!«

Prepovedano

V ženitno posredovalnico pride gospod, ki bi se rad poročil.

»Kakšne zahteve imate?« ga vpraša posredovalec.

»Bili mora lepa, mlada in bogata.«

»Oprostite, to je pa žal prepovedano,« se zasmeje posredovalec.

»Zakaj?«

»Ker bi bila to trigamijate!«

Dobiček

»Ali ste zadovoljni, da je postala vaša hči pevka?«

»Seveda — obe sosednji hiši sem kupil za polovico ceno!«

Sveža riba

Gost: »Gospod natakara, ali je riba, ki ste mi jo prinesli, sveža?«

Natakara: »Ne vem, gospod, sem šele teden dni v službi v tej gostilni.«

Na sodišču

Sodnik: »Vaš poklic?«

Priča: »Mizar.«

Sodnik: »Samostojen?«

Priča: »Ne, oženjen.«

Pri vedežvalki

»Do svojega 50. leta boste živeli v veliki bedi.«

»In potem?«

»Se boste siromaštva navadili.«

Praktična

Ona: »Zdal je torej med nama vsega konec.«

On: »Ali ti moram vrniti pisma?«

Ona: »Seveda, morda jih bom še kdaj lahko uporabila.«

V muzeju

Uradnik: »Tale kip je star nič manj ko 2007 let.«

Obiskovalec muzeja: »Kako pa to tako natanko veste?«

Uradnik: »Ko sem pred sedmimi leti nastopil svojo sedanjo službo, je bil star natanko 2000 let.«

Napredek

»Anica, zakaj si pa danes tako dobre volje?«

»Pomislil, prvič sem sama skuhala kosilo in moj mož tega ni opazil.«

Vljudnost

V tramvajskem vozu: »Človek res ne bi verjel, da je danes mladina tako nevljudna.«

»Kako morete to trdit! Saj vam je pravkar neki mladenič odstopil mesto.«

»Že res. A poglejte mojo ženo, ki že celo večnost stoji!«

Razumljivo

»Ali vam mož kaj pripoveduje o svojih poslovnih težavah?«

»Da, vendar samo tedaj, če ga prosim za denar ali za novo obleko.«

KAKO SE VEDE ČLOVEK V NARKOZI

Pred dobrimi devetdesetimi leti je profesor James Young Simpson, sin nekega peka, sporočil nejevernemu svetu, da je našel sredstvo, ki blaži in odstranjuje bolečine: kloroform. Ko je bil pred več leti operiral neko dekle v škotskih gorah in bil priča njenih strašnih bolečin, se je odločil, da bo vse svoje prizadevanje posvetil iskanju pripomočka, ki bi lajšalo ali čisto izbrisalo bolečino. Izdal je sto in sto funtov šterlingov za razna mamilila, vendar ni imel uspeha in je bil to raziskovanje že skoraj opustil. Prav tedaj je pa slučajno govoril z nekim kemikom; ta mu je nasvetoval, naj jame uporabljati pri svojih poskusih kloroform, ki so ga ravno tedaj odkrili. Simpson je tako storil in kmalu ugotovil, da je res našel tisto, kar je tako dolgo zaman iskal.

Povabil je v svoj laboratorij več zdravnikov in jim velel, naj povzročijo hlapec, kipeče iz raznih škodelic. Zdravniki so drug za drugim omedleli; ko so se spet zbudili iz umetnega sna, so vedeli, da pomeni odkritje njihovega stanovskega tovariša velik preobrat v zdravilstvu in kirurgiji.

Kljub kloroformu so se pa ljudje še zmerom silno bali operacijske dvorane. Bolnik je moral pri popolni zavesti oditi v operacijsko sobo, moral je sam leči na operacijsko mizo in gledati, kako so ga strežniki privezali nanjo. Nato so mu položili na obraz krinko; skoznjo je vdihaval kloroformove hlapec. Zdelo se mu je, da se bo zadušil, komaj je še dihal, v največji stiski in v strahu, da bo umrl, se je pogreznil v umetni sen, v narkozo.

Ko se je spet zavedel, ni čutil nobenih bolečin na mestu, kjer mu je bil kirurg zarezal rano, pač mu je bilo hudo slabo, toliko da ni biljval, in v ustih je imel strahovito slab okus. Marsikdo, ki je moral pred desetimi ali še več leti na operacijsko mizo, se gotovo še spominja vseh teh neprijetnih okoliščin.

V teh devetdesetih letih po Simpsonovem prvem odkritju je znanost na tem področju zelo napredovala. Predvsem zdaj ni več govora o neprijetnem občutju pred operacijo ali po njej, uspavanje izvrše zdravniki brez bolečin, pa tudi pripomočki, ki jih uporabljajo za narkozo, so takšni, da se pacient nikoli med operacijo ne zbudi.

Tisti dan zjutraj, ko nameravajo bolnika operirati, dobi bolnik injekcijo v roko. Ta injekcija povzroči, da se počuti zelo mirnega in zaspanega. Potem dobi zelo majhno injekcijo. Če tri ali štiri ure zbudi, je operacija že za njim, ne da bi se bil sam tega zavedel.

Mnogi ljudje mislijo, da se človek

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajca, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

tovarna JOS. REICH LJUBLJANA

dleli; ko so se spet zbudili iz umetnega sna, so vedeli, da pomeni odkritje njihovega stanovskega tovariša velik preobrat v zdravilstvu in kirurgiji.

Kljub kloroformu so se pa ljudje še zmerom silno bali operacijske dvorane. Bolnik je moral pri popolni zavesti oditi v operacijsko sobo, moral je sam leči na operacijsko mizo in gledati, kako so ga strežniki privezali nanjo. Nato so mu položili na obraz krinko; skoznjo je vdihaval kloroformove hlapec. Zdelo se mu je, da se bo zadušil, komaj je še dihal, v največji stiski in v strahu, da bo umrl, se je pogreznil v umetni sen, v narkozo.

Ko se je spet zavedel, ni čutil nobenih bolečin na mestu, kjer mu je bil kirurg zarezal rano, pač mu je bilo hudo slabo, toliko da ni biljval, in v ustih je imel strahovito slab okus. Marsikdo, ki je moral pred desetimi ali še več leti na operacijsko mizo, se gotovo še spominja vseh teh neprijetnih okoliščin.

V teh devetdesetih letih po Simpsonovem prvem odkritju je znanost na tem področju zelo napredovala. Predvsem zdaj ni več govora o neprijetnem občutju pred operacijo ali po njej, uspavanje izvrše zdravniki brez bolečin, pa tudi pripomočki, ki jih uporabljajo za narkozo, so takšni, da se pacient nikoli med operacijo ne zbudi.

Tisti dan zjutraj, ko nameravajo bolnika operirati, dobi bolnik injekcijo v roko. Ta injekcija povzroči, da se počuti zelo mirnega in zaspanega. Potem dobi zelo majhno injekcijo. Če tri ali štiri ure zbudi, je operacija že za njim, ne da bi se bil sam tega zavedel.

Mnogi ljudje mislijo, da se človek

v narkozi zelo čudno vede, da govori in blede in da razodeva vsemu svetu skrivnosti, ki jih sicer ljuboslovno skriva zase. Ta strah, da bi v narkozi povedali več, kakor bi hoteli, je čisto neutemeljen. Bolnik se v popolni narkozi prav ničesar ne zaveda, kaj še, da bi se mogel gibati ali govoriti. Narkoza izključuje možganske funkcije še vse temeljiteje kakor navadno, še tako globoko spanje.

Človek se večkrat spomni, da je ponoci sanjal, toda to so sanje, ki jih sanjamo tistih nekaj sekund, preden se prebudimo, ko je naš sen že rahel. Isto, toda še v večji meri, velja tudi za narkotično spanje.

Medtem ko pacient izgublja zavest, ali ko se jame spet zavedati in ni več čisto pod vplivom narkoze, utegne sanjati. Te sanje sicer izraža v gibih in besedah, toda te besede so vselej brez sleherne miselne zveze. Ko si možgani toliko opomorejo, da pacient spet lahko govori in svoje misli oblikuje v stavke, se tudi že toliko obvlada, da ne izklopeče ničesar, česar ne bi hotel.

Pri izredno razburjivih ali histeričnih ljudeh so opazili tudi med narkozo znamenja hudih čustvenih vzburjenj. Človek, ki je pa sicer miren, ostane takšen tudi v narkozi, razen če se je bil tik pred operacijo hudo razburil, ali doživel kakšen drug hud duševni pretres.

Kdor se boji narkoze zato, da bi v njej izgubil zavest in voljo, pozabljaj, da izgubi oboje vsak večer, ko zaspi.

Danes se nam ni treba več bati narkoze, saj se z modernimi pripomočki kar mimogrede in brez sleherne nevarnosti pogrezamo v deželo narkotičnega spanja. Takšna narkoza je za modernega človeka kvečjemu prijetna izkušnja.

Vzroki nesrečne ljubezni

Ljubezen ima prav kakor življenje svoje pastore, ljudi, ki se jim njih čustveni proračun nikoli ne ujema. Včasih so ti ljudje sicer izredno nardarjeni, toda zaprti sami vase, še večkrat čudaki ali nevroški, kratka ljudje, ki so preveč zaverovani sami vase, da bi mogli biti dobro pripravljene za življenje v dvoje.

Vzrok njihove slabe pripravljenosti tiči v njihovi omahljivosti; takšni ljudje nimajo dovolj poguma, da bi vzeli na svoja ramena odgovornost v življenju. Normalni zakon je ena izmed mnogih odgovornosti, ki nam jih nalaga življenje.

Vsak človek lahko doživi nesrečno ljubezen, prav kakor lahko vsakdo od nas sklone slabo kupčijo. Vendar nihče ne doživlja stalnih neuspehov v ljubezni ali v poklicu, ne da bi ga v to gnali neki močni notranji vzroki.

Tri velike probleme mora slehernik rešiti na svoji življenjski poti: kako se bo uveljavil v družbi, v poklicu, v ljubezni. Nihče ne more zmagati v življenjski borbi, če se ni bil nanjo pošteno pripravil in oborožil znanje. Človek se mora za življenje in ljubezen pripraviti prav tako skrbno, kakor se pripravlja za izpite.

Ljudje, ki so nesrečni v ljubezni, so podobni otrokom, ki so se slabo pripravili na izpit. Izgovarjajo se na vse mogoče načine, navajajo resnične in neresnične vzroke in se skušajo skriti za živčnost, če jim pridejo vsi izgovori.

Stara dekleta in stari samci se radi izgovarjajo, da v življenju niso našli pravega moža ali prave žene. Če človek nekoliko natančneje pretipa to frazo, odkrije marsikaj zanimivega.

Vzrok, da se nekateri ljudje sploh ne omože ali oženijo, ne tiči samo v slabih gmetnih razmerah, v morebitni neugodni zunanosti, v pomanjkanju družbe, temveč v izbiričnosti, ki je posledica napačne vzgoje. Razvajeni edinci vse preveč radi sebe previsoko cenijo in postonejo od sile izbiričnosti. Nekaj časa takšna izbiričnost ne škoduje, toda preden se dekleta zave, že odcvete in res nima več toliko možnosti izbire kakor poprej. Za tolažbo se oklene izgovora, da ni bilo pravega in ostane po navadi samica za vse življenje.

Nekateri doživijo v zgodnji mladosti nesrečno ljubezen. Kakor polj, ki se umakne v svojo hišico, se takšni občutljivi in razočarani ljudje skrijejo za svoj poklic, boječ se novega razočaranja. V poklicu iščejo nadomestila za ljubezen, za tisto, kar jim narava najlepša more dati. Njihovi bližnji jih sicer občudujejo, ne sluteč, da so ti ljudje pogosto notranje prisiljeni, da se izživljajo v poklicu, namesto da bi živeli naravno, polno, kipeče življenje.

V zakonu moraš imeti smisel za skupnost. Mož, ki po vrnitvi iz pisarne sede za mizo in bere časopis, ne da bi privoščil dobro besedo svoji ženi, ki mu pripravlja kosilo, ni za zakon. Največ nesrečnih ljubezni, pa tudi nesrečnih zakonov izvira iz okoliščine, da mož ali pa žena nimata sposobnosti, da bi sodelovala drug z drugim in se drug drugemu prilagodila. Brez sodelovanja in prilagoditve postane zakon pekel. V takšnem zakonu se kmalu pokažejo prvi znaki razkroja: prizori živčnosti, nastopi bolesterne ljubosumnosti, pretirana občutljivost, hladnost žene in nebržnost moža.

Tehten vzrok nesrečne ljubezni je sebičnost, ki je predvsem značilnost nevroškov, bolesterne živčnih ljudi. Nevrotik vidi povsod samo sebe, in ves svet, kajpak tudi žena in družina, bi se moral sukati okrog njega. Egoističnemu zakonu so pogosto celo otroci odveč, ker mu — vsaj tako se njemu zdi — jemljejo ljubezen žene. Kajpak takšen zakon še daleč ni več normalen in ima vse pogoje, da se prej ali slej razbije.

Vzroki nesrečne ljubezni so prav tako množični, kakor so vzroki srečnega sožitja med dvema človekoma. Pomanjkanje duševne ali telesne privlačnosti, neenake seksualne nagnjenosti, neenaka vzgoja, razlika v socialnem in gmetnem stanju, vse to utegnejo biti vzroki za nesrečno ljubezen. Res je, da vse te vzroke z dobro voljo lahko premagamo, toda le malo je ljudi, ki bi imeli tako močno voljo, da bi se spuščali v borbo in v njej zmagali, pa kljub temu ostali vedri in dobri ljudje. Vsaka borba nas stane energije, zato gledamo, da bomo, preden si izberemo zakonskega druga, pretehtali vse liste okoliščine, ki naš zakon ali našo ljubezen lahko osrečijo ali onesrečijo.

(n)

NAS NAGRADNI NATEČAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Paradižnikovo cvrtje

Paradižniki oluplj, zreži na tanke liste in stresi v zelo vročo mast ali olje, kjer si popreje zarumenila nekoliko čobule. Pridaj sesekljane zele. nega peteršilja in strtega česna. Duši

tako dolgo, da paradižniki izgube vso vodo. Potem osoli in po možnosti dodaj še raztepeno jajce, narahlo premešaj, da dobiš lepo drobce cvrtje.

M. Z., Ljubljana

Zele iz koruznega zdroba

V pol litra vode stresi 6 dek sladkorja. Ko voda zavre, dodaj 6 dek koruznega zdroba in nekaj zrnc soli. Vse skupaj dobro premešaj, da postane zmes gladka in ne dobiš neprijetnih svaljkov in pusti vreti 20 minut. Nato prideni približno 4 olupljena in na strgalnik za repo nastrgana jabolka, sok polovice limone, nekoliko nastrgane limonine lupinice in pusti, da vse skupaj počasi vre četrte ure. Deni v skodelice ali steklene skledice in ohladi, da postane žele zelo mrzel.

E. N., Ljubljana

Čiščenje raznih sadnih madežev

Maže od sadja na perilu, ki jih je največ na otroških oblekah, prti in prtcih, lahko s prav malo truda odstraniš. Oprane od sadja zamazeževane kose namoči v mrzlo vodo. Košček žvepla stolči, deni na star krožnik ali kakšno drugo posodo, ki je ni škoda, in zažgi. Nad dimom, ki se pri tem razvija, drži napeto blago z madežem in ga kdaj pa kdaj pregiblji, da gre dim skozi vse madeže. Ko madeži izginejo, izperi blago v mrzli vodi in ga posuši. Če pa madeži takoj ne izginejo, potem vse skupaj toliko časa ponavljaj, da postane blago čisto.

K. S., Ljubljana

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinski tednika«, Kotiček za praktične gospodinje, Ljubljana, Poštni predal 345.

Pod drobnogledom

Večkrat opoldne se naslonim na okno in gledam čisto pod seboj. Tedaj je največ ljudi. Vračajo se iz pisarne domov, nekateri pa s sprehoda — ti so bolj redki — ta ali ona gospodinja še hiti s trga s polno mrežo sadja, paprike in solate, otroci z aktovkami pod pazduho postajajo povogalji, hoteč ujeti še nekoliko toplje jesenskega sonca.

Ziva slika, polna gibanja in barv. Zdi se, da se ves ta vrvež pod menoj zlija v harmonično celoto. Če bi pa pobliže pogledala tega ali onega — kar večkrat nehoti tudi storim — opaziš toliko stvari, ki te motijo. Kakor pod drobnogledom te zbežijo v oči vse mogoče napake, veliki in majhni nedostaki, ki motijo celoto.

Kako smešno je na primer videti tisto mlado gospodično v cestnem kostumu in z nekakšnim vijoličastim tenčnim gnezdom na glavi, ki se zanj nehoti bojiš, da bo zdaj, zdaj odletelo. Prav ta klobuk — če je še vreden tega prozaičnega imena — bi bil v izložbi od sile eleganten, zakaj ob njem bi ležala istobarvna pahovka in sopek umetnih vijolic. In če bi ga kupila ženska, ki ima sivo, zelo elegantno popoldansko obleko in bi ga nosila v kakšnem letovišču popoldne ob petih, ko se gospoda zbira v kavarni, bi bil morda ta klobuk izredno originalen. Sredi vsakdanjega delavnika v opoldanski luči in k športnemu kostumu je pa kvečjemu smešen.

Človek bi mislil, da se iz ptičje perspektive — stanujem namreč v tretjem nadstropju — kaj malo vidi, pa ni tako. Iz te perspektive opaziš marsikaj, kar ti sicer uide. Na cesti najbrže ne bi opazila, da ima tista gospa z elegantnim turbanom pobarvane lase, toda od tu vidim njeno temnejšo prečo tako jasno, kakor da bi tekla po rumenem polju temna steza. Če bi gospa vedela, kako čuden je pogled na njeno glavo od zgoraj, bi si rajši skrbeje barvala lase, ali pa — kar je še boljše — pustila, da ostanejo tiste barve, kakor jih ji je dala mati narava.

Koliko je žensk, ki bi bile lahko zelo čedne, če ne bi tako grdo — hodile. Nekatere postavljajo noge kar od sile navznoter, po kurje, druge delajo izredno velike korake, največ jih je pa, ki tako mahajo z rokami, kakor da bi hotele koga napasti. Lepa, mirna, uravnotežena hoja tudi povprečno žensko polepša, narobe pa grda hoja pokvari ves dobri vtis, ki ga imamo o istem človeku, če stoji na miru.

Neverjetno, koliko drobnih malenkosti opaziš s takšne razdalje. Ravne noge so videti krive, če so nogavice zvite tako, da teče njih šiv po zunanji strani noge, namesto po sredi. Na soncu takoj vidiš, če je krilo posejdeno ali pomečkano. Kako grdo je, če ima lepo oblečena ženska zvrnjene pete! Vsi takšni nedostaki se razgalijo v jarki luči, če jih pogledamo pod drobnogledom.

Ali sedite pri jedi pravilno?

Neki francoski zdravnik je ugotovil, da so se želodčne bolezni pomnožile, odkar so prišle v modo nizke mize. Zdravnik primerja mizo, pri kateri jemo, s klavirjem. Prav tako, pravi, kakor mora sedeti pianist pravilno pri klavirju, tako bi vsak človek moral gledati na to, da sedi pri mizi, ki ima pravilno višino. Pri klavirju uporabljamo navadno vrtilni stol, ki ga lahko poljubno višamo in nižamo, samo da sedimo udobno in se pri igranju ne utrudimo vse telo. Pri jedi pa na to pozabimo, čeprav je v tem primeru to še važneje.

Francoski zdravnik ima čisto prav. Ljudje si po večini pokvarijo želodec in celo pljuča prav pri mizi, najsi bo že pri tisti s katere jedo ali pri delovni mizi. Prav gotovo poznate vsa mogoča pravila, ki se jih po estetičnih

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)
 Športna jopica brez ovratnika, ki se zapenja z zadrگو. Krilo in ruta sta temnejše barve. — Športna obleka, narejena iz dveh obnošenih. Ves zadnji del je kockast. — Enobarvna (v dolna obleka preprostega kroja. Zanimivi so predvsem žepi.

pravilnih mora držati vsak človek. Pri jedi se ne smete opirati s komolcem na mizo, ne smejo priti usta k žlici, temveč žlica k ustnicam, ne smete cmokati, in podobno. Nihče pa ne pove važnejšega, to je; ne pritisakai prsnega kosa k robu mize, ne jej sključen, dihaj pravilno!

Ljudje bi se morali zavedati, da opravlja želodec takrat ko se polni velikansko delo. Če ga torej tedaj tiščimo k robu mize, ga pri razširjanju in delovanju želodčnih mišic zelo

DARMOL
 najboljšje odvajalno sredstvo

oviramo in ni nič čudnega, če ostane led, s katero smo ga napolnili, v njem dali časa kakor je potrebno. Želodčni sok ne more opravi svojega dela tako kakor bi ga moral, če je želodec utenjen. Prav tako bi morali pri ledi posebno paziti, da ne sedimo sključeni, in dihamo pravilno.

Preden bi vzeli v roko žlico in vilice, bi se morali zmerom vprašati: »Ali sedim udobno? Ali sedim ravno?« Seveda v začetku ni prijetno sedeti vzravnano, ker so se mišice že odvadile pravilnosti, s časom pa vendar gre. Najlaže se boste pričutili pravilnega sedenja, če vsak dan deset minut po turško sedite. Poskusite torej. Vzemite krožnik v roko in sedite po turško na preprogo. Potem jejte in za-

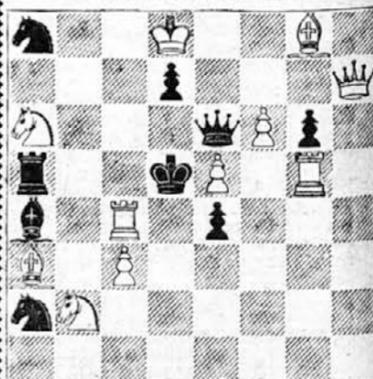
Prikupen jesenski kostim, sestavljen iz enobarvne jopice in kockastega krila. Jopica je zapeta s šestimi gumbi in ima moderen ovratnik. Krilo je ukrojeno tako, da je močno zvončasto in hkrati nagubano. Gube so namreč višje s notranje strani.

Urejuje A. Preinfalk

Problem št. 197.

Sestavil R. Mayer

Mat v 2 potezah

Kakor pri vseh dvopoteznih odločih nujnica; toda preko nesheto zapeljivke gre pot do prave poteze.

Evropsko prvenstvo v Monakovu

Vodi dr. Aljehin

Spomladi ustanovljena Evropska šahovska zveza je pričela 15. septembra v Monakovu s prvim turnirjem za evropsko šahovsko prvenstvo 1942. Lansko evropsko prvenstvo, ki si ga je priboril Stoltz, je še organizirala Nemska šahovska zveza.

Na turnir so pripustili dvanajst moštrov po naslednjem izrebanem vrstnem redu: 1. Stoltz, 2. Aljehin, 3. Foltys, 4. Reilstab, 5. Junge, 6. Keres, 7. Rabar, 8. Rohaček, 9. Bogoljubov, 10. Richter, 11. Barca in 12. Napolitano. Stirje udeleženci z najslabšim uspehom prihodnjic ne bodo smeli več tekmovali, pripuščeni bodo pa lahko na kvalifikacijski turnir.

Ze letos prirejajo tak sporeden turnir, čigar prva dva zmagovalca si bosta pridobila pravico igrati prihodnjic na prvenstvenem tekmovalju. Letos se ga udeležujejo po vrsti: 1. Danielsson, 2. Nestler, 3. Ahues, 4. Müller, 5. Ročle, 6. Fuster, 7. Samarian, 8. Cvetkov, 9. Szily, 10. Kinnmark, 11. Šubarič in 12. Norcia.

Trenutno so pri osmem kolu. V glavnem turnirju je prešel po tem kolu dr. Aljehin sam v vodstvo. Premagal je doslej Barco, Napolitano, Stoltz, Keresa in Richterja, remiziral z Rohačkom in komaj še tudi s Foltysom, a premagal ga je edino letošnji nemski prvak Reilstab. V splošnem ni v slabi formi in so vse njegove zmagane neoporečne, med njimi že tretja poraz nad Keresom.

Keres je zaradi slabe otvoritve izgubil v osmem kolu še z Richtermem in tako v vodstvu zaoostal. Dobil je partije z Rabarjem, Barco, Reilstabom, Napolitanom in Rohačkom ter delil točko z Bogoljubovom. Na višku pa tudi to pot se ni.

Prav dobro se bori češki mojster Foltys, ki je izgubil edino z Jungejem, vzel točko Stoltzu, Rabarju, Bogoljubovu in Barci, pol točke pa Richtermu, Napolitanu in Aljehinu, ki se je za las rešil poraza.

Uspešno igra tudi Bogoljubov, ki si je privoščil Reilstaba, Rohačka, Jungeja in Rabarja, s katerim je imel še neporavnani račun od lani, remiziral pa s Stoltzom in Keresom, medtem ko ga je spet porazil edino Foltys. Od prekinjene partije z Richtermem zavisi, če mu bo uspelo ujeti svetovnega prvaka. Za prva mesta je edino nevaren še Nemeč Richter, ki je nadalje zmogel še Reilstaba in Rabarja in prijateljsko zaključil z Jungejem in Barco. Junge in Reilstab sta v osredju in se kaj posebno tudi ne bosta mogla več povzpeti, če ne bo seveda v zadnjih treh kolid še kaj presenečenj.

Junge tokrat ne briljira, kar pa ni usodno, če je kaj več v njem. Poleg Foltysa je premagal le še Rabarja, remiziral s Stoltzom, Richtermem in Barco, kloniti je pa moral kar trikrat (Rohaček, Bogoljubov, Napolitano), pri čemer se je vdal ob presenečljivi potezi Italijanu Napolitanu, čeprav bi mogel še obrzdati neodločen rezultat.

Najbolj je razočaran lanski prvak Sved Stoltz, ki je že štirikrat poražen (še Barca in Napolitano) in ne bo niti polovico možnih točk dosegel.

Preostali stirje so menda že obsojeni na zadnja mesta in na izpad. Od nomenjenih izidov je Rohaček remiziral z Barco in Napolitanom, a Rabar je uničil Rohačka in Napolitano. Najbolj kaže, da bo zmagal dr. Aljehin, ki mu utegne biti še najbolj nevaren Bogoljubov; odločilo bo verjetno šele njuno medsebojno srečanje v zadnjem kolu. Tako bo spet kakor v Solnogradu med Aljehinom in Keresom prišla za boj na življenje in smrt, ki staja stara rivala že tolikokrat bojevala. Odločilni bodo tudi spopadi med Keresom in Foltysom, pa Stoltzova s Keresom in Richtermem, ki ima še dve lažji partiji, tako da bo najmanj peti.

Položaj po osmem kolu je: dr. Aljehin 6, Foltys in Keres po 5½, Bogoljubov 5 (1), Richter 4½ (1), Junge in Reilstab po 3½, Napolitano, Rohaček in Stoltz po 3 točke, Barca 2½ in Rabar 2 točki.

V kvalifikacijskem turnirju vodi četrta najboljši Sved Danielsson, ki je šele v osmem kolu izgubil prvo partijo in to z Müllerjem; s tem je ta prehitel do sedaj drugega Szilyja, do katerega Rumun Samarian za spremembo ni hotel biti posebno samarijanski. Stanje med vodilimi je: Danielsson 6, Müller 5½, Szily 5, Cvetkov, Fuster in Samarian po 4½ točke, itd.

Nadaljevanje v 4. stolpcu pod črto

Jesenska nega las

Zdaj ko je poletje za nami in nas je obiskala jesen, potrebujejo tudi lasje svojevrstno nego. Hodite dokler le morete razoglaviti, pa najsi bo po vetru, soncu, megli ali dežju. Lasje vam bodo hvaležni za to. Postali bodo močni in bodo dobili lep lesk.

Vsakomur jeseni bolj izpadajo lasje, kakor v drugem letnem času. To vam naj torej ne dela skrbi. Narava namreč sama poskrbi, da jeseni odpadejo manj odporni lasje, na njihovem mestu pa zrastejo močnejši »zimski lasje«. Če glavje vsak dan masirate in jo ščetkate, boste to naravno preosnovno las še podkrepile.

V jeseni si da skoraj vsaka ženska narediti trajno kodranje. Preden pa svoje lase utrudite s tem pripomočkom moderne tehnike, pogledajte če so popolnoma zdravi, pa tudi splošno telesno počutje nikar ne zanemarite. Dokler niste zdravi, ali imate krhke lase, nikar trajno ne kodrajte las, ker bi to lasem škodovalo. Samo zdravi trajno nakodranji lasje vam bodo »držali« vso zimo in še tja do poletja.

Iz ženskega sveta

Praktična modna novost: dežke

Ženske smo že mnogo prestale vsled dežja in snega. Čevlji so nizki, nogavice pa tanke, tanke. Niti pozimi niso noge dovolj zavarovane, ko nosimo snežke. Ob hudih plohah smo v trenutku mokre od tal do pod kolen in mnoge nimamo priložnosti, da bi se temeljito posušile, ko pridemo v službo v pisarno, trgovino ali delavnico in kar na lepem smo prehlajene, prehladu pa čisto slede še druge neprijetnosti.

Teh težav bo konec z novim, zelo praktičnim pa obenem elegantnim kosom obleke v obliki gamaš v zaščito proti padavinam, dežju in snegu. Pojavile so se že na trgu pod ime dežke in se dobe v trgovinah. Izdelane so zelo lično iz barvastega gumiranega tvoriva, na zadrگو, opremljene z lepim etuijem, v katerega jih spravimo po uporabi. Nosimo jih lahko s seboj v torbici, tako, da jih imamo kar pri roki, če nas vreme preseneči.

Ne majhna prednost dežke je pa tudi v tem, da pod njimi ob grdem vremenu lahko nosimo slabše nogavice, ki bi jih sicer več ne moge obulati za na ulico. To je važno zlasti za sedenje čase, ko je treba varčevati na vseh koncih in krajih.

REŠITEV PROBLEMA ST. 195.

- 1. Dh4 (grozj 2. D×f4 mat).
- 1. ... K×e5. 2. Dh8 mat.
- 1. ... de5. 2. Dd8 mat.
- 1. ... Sd3. 2. Sc6 mat.

REŠITEV PROBLEMA ST. 196.

- 1. Kd7! cb4. 2. Da5+, Kf6. 3. Da1 mat.
- 1. ... Se7. 2. D×e7+, Kd5. 3. De6 mat.
- 1. ... Sb6+. 2. D×h6. — 3. De6 mat.
- 1. ... L×e3. 2. Dh8+, Rd5. 3. e4 mat.
- 1. ... f4. 2. Ld4+, e4. 3. Tb5 mat.
- 1. ... Kf6. 3. Tb6 mat.
- 1. ... Lg5 (g7). 2. Te4+, in Dg5 ozir. e4 mat.
- 1. ... Lf4. 2. Ld4+ in Tb5 ozir. Dg8 mat.